

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
Egy soros hirdetés 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Régieltár postai sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 867.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- Miért volt a miniszterelnök Bécsben?
- A kolera.
- Készülődés október hatodikára.
- Fekete Vilmos menyasszonya.
- Tisza István a Borromei enklíkáról.
- Sikkasztással vádolt főhadnagy.
- Megakadályozott „leleplezés”.
- Háborgás az alsópapságban.
- A bécsi polgármester budapesti látogatása.
- Megállapodás az ötszáz millios kölcsön ügyében.
- Tarkaságok.

A város üzlete.

Arad, szeptember 28.

A városi üzemek közé Arad valami egész újat akar beilleszteni: a földparcellázást. Jó üzlet, jövedelmező üzlet, noha azt mondják a szakemberek, hogy már a fenekén is túl kiaknázott aranybánya. Mindenesetre egy dolog föltétlenül kell hozzá: üzleti érzék.

Arad városa pedig, mint hatóság, ezt nem mondhatja el magáról. A mióta a város ugynevezett üzletekkel foglalkozik, az üzleti érzéknek megdöbbentő hiányosságát árulja el. Mert annál rosszabb üzletember el se képzelhető, mint a ki előre a legjobb rentabilitást, a legszebb jövedelmet mutatja ki s utólag mindenre ráfizet. A vízvezeték ügye biztos pör volt, a mikor megindították, az autobus-közlekedés elsőrendű vállalkozás, a nagyikindai vasut részvényjegyzése elsőrendű befektetés, a

vashidak építése önmagától kifizetődő dolog, s mindez a valóságban és a mérlegekben egészen másként fest. A jéggyár jövedelméről még nincs fogalmunk, de annyit már elárultak, hogy az legfőlegb olyan években fogja törleszthetni a befektetett tőkét, ha nem lesz természetes jég. Ha befagy a Maros, befagy a városnak ez az üzlete is.

Mindezeknél azonban volt valami közérdek is, a melyért a deficitet meg lehetett kockáztatni. A vizszolgáltatást tényleg a városi kezelésbe kellett venni; az autobusszal ki akarták siklatni az öreg lóvasutat, az új vasuttól a forgalom emelkedését várták, a jéggyár a közönség kizsákmányolását hártotta el, a városi kertészet a zöldségpiac drágaságán akar enyhíteni. De a birtokvétnél és a parcellázásnál erről komolyan nem lehet szólni. Olyasmit emlegetnek: ha a város nem veszi meg az új földet, azt mások fogják parcellázni, s a városnak mai földbérlei inkább abból fognak árendálni, s a város magára marad a földjeivel. Csakhogy ezzel a logikával — ha egyáltalán lehetne róla komolyan beszélni — a városnak lassanként meg kellene venni az egész határt, sőt a szomszédos nagybirtokokat is, mert mindenünnen érheti a veszély, hogy más birtokokat parcelláznak és a város bérlei ahhoz pártolnak. Igazi közérdekről tehát nem lehet szó.

Anélkül, hogy a tervbe vett parcellázási üzletnek részleteit ismernők — a legnagyobb abszurdumnak, a legélesebb kritikát kihívó ötletnek találjuk ezt a tervet. Még ha föltehetőnk, hogy báró Sennyeyné a város iránt való megmagyarázhatatlan rokonszenvből olcsóbban adná a városnak a birtokát, mint bárki másnak, amit azonban nincs okunk fölteni, akkor se lehet azzal foglalkozni. A város csakis kölcsönpénzzel csinálhatná meg ezt a földvétele. S olyankor, amikor a város a vashidakat szinte megszégyenítően drága kölcsön igénybevételével tudta fölépíttetni, a mikor a városnak régóta tervbe vett nagy konverziójához se tud elfogadható ajánlatot kapni: akkor új kölcsönt akar fölvenni, csak azért, hogy földbirtokot vehessen, parcellázhasson? S ha még hozzávesszük, hogy a földbirtok ára olyan magasra emelkedett, hogy ezentul csak a stagnáció következhetik be, ha ugyan nem rosszabb valami: vállalatja-e egy agyonadósodott, hallatlanul magas póttadóval nyomorgatott város azt a nagy kockázatot, amelylyel egy ily parcellázás, vagy ily nagy kiterjedésű földbirtok-kiadás járhat?

A legszelidebb szó, a mely a tanácsnak ezt a tervét fogadhatja, a csodálat. Szinte kizártnak tartjuk, hogy a törvényhatóság tiszta öntudattal, s annak a felelősségnek érzésével, a melylyel a város anyagi helyzetével

Cirill, a kigyóbüvölő.

Írta: Kanizsal Ferenc.

Már abból is, hogy Cirillnek keresztelték, képzelhető, hogy a bölcsője mellett muzsák, vagy egyébek fonták sorsának fonálát. Én a III. B) osztályban ismerkedtem meg vele. Illetve, hogy a bemutatkozás elmaradt, mert rá sem hederítettem a vöröshaju, szeplős, nagyosizmás kollégára. A számtan-órán tudtam meg a nevét, amikor Kratofil számtan-tanár és osztályfőnök ur a névsort beírta a noteszébe és ábécé-rendben be kellett mondani kinek-kinek a nevét.

— Szlapák Cirill, — mondta ő.
— Szlapák micsoda? — kérdezte a Kratofil.

— Cirill.
— Hiszen ez püspöknek való név, — vélte a Kratofil — na meglássuk, lesz e belőled püspök, vagy sem?

Az osztály jót kacagott a tanár ur észrevételén. (Minden alkalmat megragadtunk a tanári vicceknek való röhejre. A diákok azt hiszik, hogy így elejthet lehet venni a tanárok szekundaontó bosszú kedvének.) Meg kell jegyezni, hogy Cirillnek a sorsa ezzel meg lett pecsételve. Különösen a Kratofil „utazott” rá Már a legközelebbi órán így hitta ki feléni:

— Na Cirill! (röhögés) mely számok osztályok maradék nélkül tizeneggyel?

Cirill hallgatott és szaporán hunyorgatott vörös pillája szemével.

— Gondolkozzál csak Cirill!
— Elfelejtettem, tanár ur.
— Ejnye Cirill, így sohasem lesz belőled püspök! (Röhögés.)

Igy lett Cirillből az osztály mostoha-gyermeké. De csak a tanárok mertek vele ujjatüzeni, mink nem, mert igen kemény ökliek voltak és az sem lett volna jó, ha valamelyikünket megrugott volna patkós eszímájával.

— Ugy látom, Cirill, — mondta neki az osztályfőnök ur — suszter lesz belőled, nem püspök.

— Nem leszek suszter! — vágta vissza dacosan a fu. És ebből baj lett. Beíródott az osztálykönyvbe, feleselés miatt.

Egy szerdai napon tízperckor, a Cirill meg szólított. Hozzám volt legtöbb bizalma.

— Mondok neked egy titkot. De esküdj meg, hogy nem árulod el senkinek.

Megesküdtem.

— Ma vagyok itt u oljára az iskolában. Megszököm. És olyat csinállok, hogy az egész világ rólam fog beszélni. A Kratofil pedig megpukkad az irigységtől. Megmutatom neki, hogy ki vagyok. Csak azért is. Csak azért is. Szervesz.

— Már még?
— Igen.

Meghatva néztem Cirill után, de csak akkor kezdtem komolyan gondolkozni szavain, a miket előbb üres henegegésnek tartottam, amikor délután, sőt másnap és harmadnap is a

„ki hiányzik”-ok közt emítettük a nevét... A tanár ugyanis, óra elején megkérde, ki hiányzik?

— Szlapák Cirill, — mondtuk kórusban.

Beírták a nevét az osztálykönyvbe. Mikor már negyed, ötödnap is hiányzott, Kratofil megsokalta.

— Mit csinál ez a Cirill? Nem tudjátok? Bateg talán?

Senki sem birt felvilágosítást adni.

— Ki tudja, hogy hol lakik az apja?

Csak egy rács gyerek nyujtotta föl a kezét, mozgatván két ujját, mint nyul a füleit.

— Te tudod, Kékity?

— Tudok.

— Hát akkor délután elmegy hozzájuk és megnézed, mi van vele. És holnap referálsz nekem.

— Igenis.

Ugy éreztük, hogy a Cirill kezd nevezetes személyiség lenni. Tízperckor megemlíttem, talán egy kissé kiszéve, a titokzatos szavakat, melyeket Cirill legutóbb velem közölt. Valami hárman is szegődünk Kékity mellé, hogy Cirill felkutatására induljunk. Az öreg Szlapák, aki hivatalosolga, vagy efféle lehetett, kevés meaindultsággal jelentette ki, hogy ő maga sem tud többet nálunk. Ő; napja nem látta Cirillt. Biztosan kóborog valahol, de annyit mondhat, lesz dolga a nadrágszájnak, csak még egyszer a szeme elé kerüljön a gazköltyök!

Kratofil tanár ur is közömbösen vette tu-

szemben tartozik, elfogadhatna egy ily javaslatot. Vagy oly sok képtelenséget követtek volna el a városatyák, hogy még ezt is, a legnagyobbat is föl lehetne tenni róluk?

Másutt a husdrágaság foglalkoztatja a város vezetőit, olesó világitásról gondolkodnak, kenyérgyárat csinálnak, a lakásprobléma megoldásán fáradoznak, — mi földet vásárolunk, parcellázáson törjünk a fejünket. Legalább, ha belebukunk, nemcsak a „csőd-be jutott város“ elnevezés fogja megilletni Aradot, de egy előkelőbb hangzó cím is: *végzett földesur.*

Miért volt a miniszterelnök Bécsben?

— Kluen-Héderváry gróf nyilatkozatai. —
A delegációk munkarendje. — Igazságlügyi reformok. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28

A miniszterelnöknek alább olvasható nyilatkozatai megjelölik azt az irányt, melyet az országgyűlés a legközelebbi jövőben követni fog. Az állambiztosítás szükségleteinek törvényes megállapítása mellett azonban a reformatori munka sem fog szünetelni és az igazságlügyi bizottság már megkezdi a perrendtartás átalakításáról alkotott javaslat tárgyalását. A politika eseményeiről a következő táviratok számolnak be:

Beszélgetés a miniszterelnökkel.

— Nem felel meg egészen a valóságnak, — mondotta Kluen-Héderváry gróf miniszterelnök egy újságírónak — ha azt mondanám, hogy bécsi utam csupán a delegációval és a hadügyi költségekkel függ össze. Ismeretes dolog, hogy nagy és fontos politikai kérdések vannak függőben már évek óta. Ezekkel tisztába kell jönnöm. Nem szeretem és nem akarom a bizonytalanúságot és nem akarok tapogatózni. Felelősségem teljes tudatában vagyok

és tudni akarom, hol és minő eredményeket lehet elérni.

— A főcélom az, hogy még a delegáció összeülése előtt teljes megállapodásra jussak valamennyi nevezetesebb politikai kérdésben.

— Ami a hadügyi költségeket és a velük kapcsolatos dolgokat illeti, a mostani, azaz októberi delegáció csupán normális költségvetéssel foglalkozik. A delegáció elé intézményes dolgok nem is tartoznak, tehát nem tárgyalhat olyan kérdéseket, melyek a legutóbbi évek során vitákra és bonyodalmakra adtak okot vagy alkalmat. De kétségtelen joguk van a delegátusoknak a költségvetés tárgyalása során kérdéseket tenni és minden törekvésem most arra irányul, hogy minden irányban nemcsak tájékozódást szerezzek, hanem végleges megállapodásra jussak. Hogy a teljes egyetértés meglegyen, szükségessé vált nem csupán a közös kormányval tárgyalnom, hanem az osztrák kormányval is. Kell, hogy a három kormány megegyezésre jusson bizonyos közösgyi dolgokban. Kell, hogy a három kormány közül mindenik tudja, mit akar, mi a kívánsága és mit teljesíthet az egyik vagy a másik kormány. De nehogy félreértés legyen, már itt kijelentem, hogy a közös kormány csupán a két állam kormányával való megállapodás után tesz előterjesztéseket. Itt tehát egyáltalában nincs szó arról, hogy bármelyik kormány is beleavatkoznék a másik dolgába. De közös ügyek elintézésénél egyaránt van beszélni joga úgy a magyar kormánynak, mint az osztrák kormánynak.

— Remélem, hogy még a delegáció előtt sikerülni fog a megegyezés, azaz, hogy ennél is több: a végleges megállapodás.

— A hadügyi követelésekkel csupán a jövő évi, alkalmasint januári delegáció foglalkozik, de nem azok egészével. Abban a delegációban is csupán a hadügyi követelések egy része kerül tárgyalás alá. Magától értetődik, hogy a delegációban már tudok és fogok is fölvilágosítást adni, ha nem is minden kérdésről, de a delegációnak alkalma lesz megismerni a kormány fölfogását és irányát a megoldás módjairól.

— A véderő-reformjavaslat valóban na-

gyon sürgős. És a dolog évek óta húzódik és jól tudom, hogy már több, mint tíz éve nincs megújítva a véderőtörvény. A jövő évnek egyik legnevezetesebb feladata lesz a reform megalkotása. Ezzel kapcsolatban vár megoldásra az évek óta nehézségeket okozó katonai követelések dolga is.

— A mi a bankszabadalom dolgát illeti, határozottan kijelentem, hogy a kormány ragaszkodik a készfizetés megkezdéséhez. Nem igaz, hogy a kormány ebbeli követelését eljuttatva volna. Meglesz-e most a megállapodás, még nem tudom, de épen ezért is szükséges az osztrák koránnyal tovább is tárgyalni és vele megállapodni.

— Most a legsürgösebb feladatnak tekintem a jövő évi költségvetésnek a Ház elé terjesztését. Egészen bizonyos, hogy még a delegáció ülésezése előtt a Ház előtt lesz a költségvetés. Jórészt technikai nehézségek okozták a késlekedést és Lukács László pénzügyminiszter, mint az egész kormány, erősen óhajtja, hogy a Ház mielőbb tárgyalhassa a büdzséjavaslatot.

— A választójogi javaslat még nem készült el. Minden erre vonatkozó híresztelés téves. Hogyas és mikor készíthette volna el a kormány ezt a fontos javaslatot? Alapos és beható tanulmányra van szükség, hogy a kormány ezt a feladatát is elvégezhesse.

Minisztertanács.

Budapestről jelentik: A kormány holnap délután 5 órakor minisztertanácsra gyűl össze.

Tisza István a delegáció elnöke.

Budapestről jelentik: A hivatásos lap holnapi száma közli a delegációt egybehívó királyi kéziratot. A delegáció október 12 én ül össze Bécsben. A miniszterelnök szerint felette érdekes lesz. Ami az ellenzék képviseltetését illeti, a Kossuth-párt négy, a Justh párt három, a néppárt egy helyet kap. A Kossuth- és Justh-párt egy-egy helyet többet akartak, erre nézve be is vezették az alkudozásokat, de eddig eredményre nem jutottak. A Justh párt a három helyet Batthyány Tivadar gróffal, Bakonyi Samuval és Holló Lajossal tölti be. A Kossuth-párt Apponyi Albert grófot, Okolicsányi

domásul a dolgokat. Még néhány hétig büszkesen beirták az osztálykönyvbé, hogy Szlapák Cirill hiányzik, de aztán nem irták be többet. A megjegyzések rovataiba annyit irtak be végül, hogy Szlapák Cirill kimaradt.

Legendák hősvé avattuk Cirillt, mink, a III. B) diákjai. Azt hiszem, a többi osztály irigyelte tőlünk ezt a szerencsét. Gyakran beszélgettünk Cirillről és Braunnak, az eminensnek, az volt a véleménye, hogy alkalmasint hajóinasnak szegődött és már a tengereken bolyong.

Elmult egy év, vagy talán másfél. Elég az hozzá, hogy Cirillről már nem igen beszélgettünk. Halgatag megállapodásunk alakult már ki a felől, hogy a III. B), illetve most már a IV. osztály egykori nevezetes diákja, akit a tanári önkény üldözött el, legalább is kalózkapitány azóta; fekete álarccal és vörös pofaszakállal. Ugy van, a vörös pofaszakállat is elképzeltük, bár hiszen nekünk, akik vele egyivású fiuk voltunk, még nem pilyhedzett a bajszunk, csak olyikunk tett szert bántó kap-panghangra, ami, hol vékony volt, mint a cőr-naszál, hol meg, mintha a pineéből dörmögött volna. Egyedül Bácsky Imre törekedett a bajszra. Rendelt is budapesti patikákból, az újságokból kivágott hirdetések szerint, különféle hajuszónövesztőket, de, mondhatom, semmit sem használt.

Hát, mondom, elmult vagy másfél esztendő. És Cirill egyszer csak, tízpercor, beállított az osztályba. Nem volt vörös pofaszakáll, még csak fekete álarca sem. Valami fantasztikus, de inkább rongyos zöld frakkot viselt és a kezében piros cédulákat szorongatott.

— Szervusz Cirill! — kiáltottuk örömmel. Ő azonban egy kicsit tartózkodónak mutatkozott; és előkelő mozdulattal szórta szét a cédulákat.

— Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! — hadarta — van szerencsém tudatni önökkel, hogy megérkezett városunkba az itt még sohasem látott, szenzációs amerikai villamos állatsereglet! Eleven tigrisek, elefántok, oroszlánok, krokodilok! Csak tíz krajcár!

Aztán hát szó szóba fűződött. Megkérdeztem Cirilltől, hogy ő micsoda az állatseregletben?

— Én vagyok a kigyóbüvölő.

— Micsoda?

— A kigyóbüvölő.

Ez hatott. A legnagyobb tisztelettel néztünk reá. Cirill azonban rátartónak bizonyult és nem akart barátkozni.

— Szervusztok! — mondta leereszkedőn és nagy hatást kelte, eltávozott.

Na, volt felfordulás az iskolában! Hogy Cirill megkerült! Hogy kigyóbüvölő lett belőle!

Természetesen, hogy délután, abányan csak tehetők, beváltakoztunk egy hatosért az állatseregletbe. Biz ottan nemigen akadt sok látnivaló. Elefántnak hirt, hamva sem mutatkozott. Bele sem férne ilyen kis ketrecekbe, amilyenek itt láthatók. A fenevadakat tulnyomólag a farkasok képviselték; de egy ványadt medve is kucorgott busan az egyik ketrec szögletében. De hát mit törődünk mink az állatokkal? Mink Cirillt akartuk látni.

És hát hol vannak a kigyók, amiket büvöl? A kigyók nincsenek sehol.

No, majd csak kiderül. Térelem.

— Hé, Cirill! — hallatszott most egy ponyvasajtó mögöl. — Cirill, te gazember! Sö-pörd ki a ketrecekkel!

És megjelent Cirill. Egyik kezében seprővel, a másikban lapáttal, meg gereblyével.

Mikor kijött és meglátott minket, elpirult. De azért nekilátott a munkának. A gereblyével benyult a ketrec rácsai közé és kotorta kifelé a szemetet.

Egyszer csak egy marcona, torzonborz alak pattant elő. Hihetőleg az állatsereglet tulajdonosa.

— Mi, ez is takarítás? Te gazember! — és ott, a szemünk láttára felpofozta Cirillt.

— Miért nem lettél püspök! — ordított reá — akinek ilyen cifra neve van, menjen püspöknek.

Nem néztük tovább a jelenetet. Eloldalogtunk. És nem beszélünk Cirillről egy szót sem.

Másnap délelőtt megpillantottam az utcán és észrevettem, hogy ki akar kerülni.

— Hé, Cirill! Gyere csak ide.

— Mit akarsz?

— Beszélni szeretnék veled.

— Nem érek rá.

— Miért nem?

— S-etek. A kigyók, tudod, a kigyók...

Én vagyok a kigyóbüvölő...

Harmadnap fölszedte a sátorfáját az állatsereglet. Soha többé Cirillt nem láttam, sem kjét nem hallottam...

Lászlót, Nagy Emlt és a pártonkívüli 48-as Károlyi Mihály grófot jelöli. A néppárt pedig Rakovszky Bélát küldi a delegációba. A képviselőház kedden tartja azt az ülést, amelyen megválasztja a delegátusokat. A következő napon a főrendiház is összeül ebből a célból. A delegáció elnökeül Tisza István grófot emlegetik.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt kijelölő-bizottsága vasárnap este hat órakor tart ülést és kijelöli a delegációba választandó tagokat. Fel hétkor pártértekezlet lesz, melyen a delegáció tagjait választják.

A polgári perrend reformja.

Budapestről jelentik: A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután egy órakor id. Erdély Sándor elnöklésével ülést tartott. Az igazságügyminiszter kérte a bizottság határozatát arra nézve, hogy mikor kezdjék meg a minő beosztással folytassák a polgári perrendtartásra vonatkozó javaslat tárgyalását. A miniszter e javaslat sürgős munkabavételét kérte, mert régi és jogos igényeket elégít ki a javaslat a az egész ország jogászvilága türelmetlenül várja. Meleg elismeréssel adózott Pócs Sándornak, volt elődjének, a javaslat előkészítőjének, aki minden tekintetben kiváló, a szakörök részéről felmerült kívánságokat felölélő munkát végzett, amelynek nyelvezete is minden kritikán felüli. A bizottság kimondotta, hogy a jövő héten tárgyalás alá veszi a törvényjavaslatot. Hetenkint háromszor tart ülést, a tekintve a kérdés sürgősségét a azt, hogy a javaslat nagy lelkiismerettel van előkészítve, az általános tárgyalás mellőzésével azonnal a részletes tárgyalásba fog.

Visszavagy a postások fizetésrendezése miatt?

Budapestről jelentik: Ezy nem mindig jól értesült estilep szerint Lukács László és Hieronymi között súlyos differenciák merültek fel és pedig a postás-kérdés miatt. Hieronymi a legutóbbi minisztertanácsban bejelentette, hogy ezt a kérdést feltétlenül rendezni akarja a a megoldásra megfelelő fedezetet kért. Lukács erre kijelentette, hogy nincsen pénz a ha Hieronymi ragaszkodik a szerinte lehetetlen követeléshez, akkor ő le fog mondani. Hieronymi viszont kijelentette, hogy ha a postások fizetésrendezését nem valósíthatja meg, akkor ő fog lemondani.

A privilégium mandátum.

Budapestről jelentik: A Kuria II. választási tanácsa ma folytatta a Rudnay Alajos mandátuma ellen benyújtott petíció tárgyalását. Tetétleni Ármán dr., a megtámadott képviselő védője tagadta a kérvény összes állításait egyenként és összesen. Tagadta, hogy a választási elnök és a küldöttségi elnökök részéről bármiféle visszaélés történt volna. Ezután jogi szempontból kritizálta a kérvényt és kimutatni igyekezett, hogy a petíció jogi konstrukciói szempontjából lényeges hibákban szenved, a a bizonyítási eljárás el sem rendelhető. A tárgyalást holnap folytatják.

Honvédorvosok segélyezése.

Budapestről táviratozzák: A honvédelmi miniszter az 1910. évi szeptember elsejével a honvédorvosi tisztikar tényleges állományába belépő orvosdoktorok részére 6600 korona tanulmányi költségtérítést rendszeresített, orvostanhallgatóknak pedig évi 1200 korona ösztöndíjat adományoz. Az egész tanulmányi idő alatt élvezhető ösztöndíj összege 6600 koronáig terjed. Ezen összegben bármely évfolyamból belépő orvostanhallgató és szigorló-orvos egyaránt részesül és pedig olyképen, hogy azon összeg, mely az évi 1200 koronával

számított ösztöndíjból a tanulmányok befejezése után fennmarad, az illetőknek tényleges szolgálatuk alatt, utólag lesz kifizetve. További kedvezmények a szigorlati díjjal előlegeztetnek, a kitűnő eredményű szigorlatok díját pedig a honvédelmi tárcsa viseli.

A kolera.

— Terjed a járvány. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

A fővárosban mindeztideg nem tudott kifejlődni a kolera. Ugylátszik, hogy a hatóságok erélyes intézkedésének meg van a kellő foganatjuk a az ázsiai rémet valószínűleg sikerülni fog megállítani pusztító útjában. Történnék ugyan a fővárosban gyanus megbetegedések és naponta beszállítanak egypár embert a járványkórházba, de csaknem valamennyiről kidrűl, hogy bajuk egyszerű gyomor, vagy bélhurut és nem ázsiai kolera.

Annál jobban pusztít azonban a kolera Mohácson, ahol mindennap történik egypár újabb megbetegedés és haláleset. A városban a rendőség csak nagy erőfeszítéssel tudja fenntartani a rendet. Az igazságügyminis ter tegnap távira ilag elrendelte, hogy a járásbírósnál az összes tárgyalásokat elnapolják a így a mai napról kezdve a mohácsi járásbírósnál az egész ügymenet szünetel.

Mohácson kívül még több helyről érkeznek újabb kolera-esetekről hírek.

Budapest. A tiszti főorvosi hivatal jelentése szerint ma két koleragyanus betegét szállítottak be a Szent Gellért-kórházba. Mind a kettőről kiderült, hogy nem kolerásak a ugyan-ezt állapították meg a tegnap beszállított koleragyanusokról is, ami azt jelenti, hogy az utolsó két napon nem fordult elő Budapesten kolera megbetegedés. Szokolicsi Fábán, akit 19 ikén helyeztek el a Szent-Gellért-kórházban, tegnap meghalt. Konstatálták, hogy pozitív ázsiai kolera okozta a halálát.

Mohács. Most már Mohács egész környékét átnyalábolta a veszedelem. A koleragóctól félóránnyira fekvő Kölkeden és Dunaszekesén, amelyek ugyancsak közvetlenül a Dunaparton fekszenek, tegnap óta járványszerűen pusztít a kolera. Négyen haltak meg az éjszaka és még hat új beteget vitték be a járványkórházba. Mohácson az éj folyamán két asszony pusztult el kolerában: Tóth Antalné 64 éves és Mentz Jánosné 45 éves napszámosnők. Gyanus tünetek között került be ma reggel a kórházba Dudics Marián favágó.

Mohács. Újabb két megbetegedés és egy haláleset történt. Ez az arány az előbbi napi megbetegedésekhez képest kedvező a a járvány intenzivitásának esökkenésére mutat. Az összes megbetegedések száma 57, ezek közül meghalt 31, járványkórházban van 24, felgyógyult 2. A Mohácssal szomszédos Dunaszekesén meghalt újabb 1 a megbetegedett 1 ember. Dömsödön újabb 3 haláleset a egy megbetegedés történt. A Mohács határában levő cigányok sátrait esendörök őrzik, hogy el ne szökhessenek.

Zombor. Mivel Bácsmegeyéből sok téves hír jelent meg a lapokban, a központi pontos nyilvántartás alapján a következőket közlik velünk: Gyanus megbetegedések voltak: Ada 1, Apatin 4, Bács 1, Bácsszentiván 1, Gombos 1, Jánoshalma 3, Kossuthfalva 1, Mélykut 2, Militics 1, Óbecse 1, Temerin 1, Wekerlefalva 1; ezekből megállapított 1 jánoshalmi és 1 temerini, a Wekerlefalván történt megbetegedés másnak bizonyult; felgyógyult a bácsi, bácsszentiváni, Kossuthfalvai, mélykúti beteg. Apatinban meghalt 3, ápolás alatt maradt 1,

de a bakteoreológiai vizsgálat még nem ismeretes. Mihajlovics alispánhelyettes, Pavlovics dr. kir. tanácsos főorvossal a legszélesebb körű övintézkedéseket megtette, a szabadságon volt főszolgabírákat visszarendelte a dunai, tiszai és ferencsatornai rakodópartokhoz, nehogy az orvosok a községektől elvonassanak. A belügyminiszteriumból járásorvosok kiküldetését kérték. A fertőzött szomszédos vármegyékhez közel eső községekben a vásárokat a polgármester betiltotta. A lakosságot plakátokon a szóval figyelmeztetik a veszedelemre. Egészségügyi bizottság permanenciában van és szigorú ellenőrzést gyakorol.

Torontálalmáson, a hol egy ázsiai kolera eset fordult elő, sikerült eddig teljesen elfojtani a járványt, mert az első eset óta, tehát mintegy tíz napja, újabb megbetegedés nem történt. Mindössze egy leánybeteg van, akinek állapota azonban napról-napra javul a rövid időn belül teljesen felgyógyul. Crepaján négy beteg van, de itt sem fordult elő az utolsó huszonnégy órában újabb megbetegedés a remélhetőleg sikerülni fog a járvány terjedését itt is meggátolni. Homolicon tegnap jelentettünk egy koleragyanus halálesetet. Tudniillik, ott meghalt egy Mihalyicza Pál nevű öreg ember. Ez az ember mint kolerahalott szerepel a belügyminiszteri félhivatalos jelentés alapján a lapokban, ami úgy történhetett, hogy mint gyanus esetről rögtön jelentést tettek a belügyminiszternek. Azóta azonban kiderült, hogy Mihalyicza aggkórban halt meg, így tehát Homolicon kolera nincsen. Torontálvármegye alispánja egyébként a legnagyobb gonddal intézkedik továbbra is a koleraveszedelem elfojtása iránt. Így Crepajáról megtiltotta az élelmiszerek kivitelét, továbbá rendeletet adott ki, hogy az utóállításokra kolerafertőzött helyekről ne bocsássanak el senkit.

Kapellán. Kapellán Guidó budapesti lakos nevével a fiemei gyorsvonaton Budapestre utazott. Zágráb után két állomással Kapellán koleragyanus tünetek között megbetegedett. A vonaton nagy pánik keletkezett. Gyékényesen leszállították Kapellert, orvosi megfigyelés alá vették, az összes utasokat és vasuti kocsikat fertőtlenítették.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A furfangos Terebenz. Csálás büntetvével vádoitán állott ma az aradi büntetőtörvény-szék előtt Almási Pál pankotai földműves. Almási két társával, Hora Ilie és Hora Jánossal furfangos módon rászedte az öreg Terebenz Juon kocsubai juhászt, akitől 132 juhot vett meg a pankotai vásáron, — de a vételárral megugrott. Temesvárra esalta a könnyen hívő juhászt azzal, hogy majd ott kifizeti a járandóságát, koresmába vitte, leitatta és mire az öreg ébredezett, a jómadarak már messze jártak. Terebenz azonban nem hagyta annyiban a dolgot, sőt azzal sem elégedett meg, hogy feljelentette a csalókat, hanem az igazságszolgáltatás iránti nagyfokú bizalmatlanságában maga indult a juhok keresésére. Mint valódi detektív kutatott a legkisebb nyom után, melyen elindulhasson és meg is találta azt, a juhokról kiállított passzusban, melyben a csalók vevő gyanánt Nagy János ócsanádi lakost jelölték meg. Főült az öreg Terebenz az apostolok lovára és nekiindult keresni — Ócsanádót. Megtalálta — de a csalóknak nyoma sem volt. Az öreg nem nyugodott, továbbment Szerb-Csanádra, majd Magyarcsanádra, mindentűtt sorra járva a mézszárazékeket abban a feltevésben, hogy a csaló mézszáros lehetett. Így ment az öreg Terebenz községről községre

és mert a világ gömbölyű, egy hét múlva visszaérkezett Pankotára. És itt siker koronázta fáradozásait, mert egy mézárászékben megtalálta Almásit, amint éppen javába mérte ki a vevők között a lepott jószág husát. Kilenc levágott juh híján a többi juhot megtalálta Terebenoz és a megcsipett család jédtében pénzt kerített és kifizette Terebenoz járandóságát. Élénk derűtséget keltve a hallgatóságban, mesélte el a bíróság előtt Terebenoz az ő egy heti vándorlását, nem hagyva ki egy betűt sem a mulatságos nyomozásból, de ítélethozatalra nem került a sor, mert a bíróság új tanukat idézett be és a tárgyalást elnapolta.

Megakadályozott „leleplezés.”

— Tárgyalás az aradi járásbírószágon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Groska Sándor aradi magánhivatalnok könyvelői minőségben volt alkalmazva az Aradi Vasipari Részvénytársaságnál. A vezetőség azonban nem volt megelégedve az ő munkásságával, viszont Groskának sem tetszettek a részvénytársaságnál uralkodó állapotok. A kölcsönös elégedetlenség előbb-utóbb felmondásra vezetett volna. A könyvelő ezt érezte és elhatározta, hogy mielőtt eltávoznék a vállalatból, előbb egy kis borsot fog törni a vezetőség orra alá. Így tehát egy fulmináns cikket, melyet a „Magyar Vaskereskedő” című újságnak szánt. A cikkben „leleplezések” voltak. Groska szintén írta benne a részvénytársaság vezetőségéről, hogy minden szakértelmet nélkülöznek és ezért a vállalat érdekeit megkárosítják. Elmondotta a könyvelő, hogy a munkásokat szocialistákká nevelik, nem képezik őket ki kellőképpen és megadnak nekik minden bért, amit csak kérnek. Azonkívül még egy sor „leleplezést” tartalmazott a cikk, amely azonban végeredményben még sem látott nyomdafestéket és a régi közmondás alapján a másnak ácsolt verembe a könyvelő maga esett be.

Ugy történt a dolog, hogy Groska kintfelejtette a cikket asztalán, egy hivatalnoktársa meglátta, elolvasta és jelentette Gedeon János igazgatónak, hogy támadás készül a vállalat ellen. Az igazgató tetten akarta érni a könyvelőt és tervet eszelt ki. Másnap reggel be ment az irodába és kijelentette, hogy el kell utaznia, egész nap nem lesz itthon. Alig tivozott el Gedeon, Groska elővette a kéziratot és kezdte legépelni. A beavatott hivatalnokok egyike várt egy ideig, aztán jelentette a dolgot a közelben tartózkodó igazgatónak, aki azonnal besietett az irodába.

— Mit gépel maga? — szólta rá a könyvelőre.

Groska elpirult és kiakarta húzni a legépelte cikket az írószékből, de Gedeon is megragadta és nem engedte. Dalakodás támadt, a melyből végül is az igazgató került ki győztesen, azonban a szerencsétlen cikk négy felé szakadt.

A könyvelőt a vállalat felmondás nélkül rögtön elbocsátotta, azzal az indoklással, hogy szándékolt eljárása az üzlet érdekét sértette, továbbá a vezetőség bizalmával visszaélt. A kereskedelmi törvény szerint az ilyen dolgok a főtőköt feljogosítják a rögtöni elbocsátásra. Groska azonban nem respektálta ezt az álláspontot és a három havi felmondási időre járó fizetéséért beparolta a vasipari részvénytársaságot.

A tárgyalások folyamán a részvénytársaság a négy felé szakított cikkel bizonyította állásfoglalásának helyességét, viszont Groska tagadta, hogy ő a cikket a nyilvánosságnak

szánta. Ma kellett volna Babó Iván járásbírónak ítéletet hoznia ebben az ügyben, azonban Groska nem jelent meg és így új határnapot tűztek ki az ítélet kimondására.

Sikkasztással vádolt főhadnagy.

— A trónörökshöz ment könyörögni? —

(Fővárosi tudósítók telefonjelentése.)

Arad, szeptember 28.

Föltűnést keltő ügyben kapott ma elfogató parancsot a fogarasi rendőrségtől a budapesti főkapitányság. Az elfogató parancs szerint Fogarasról megszökött A. A. császári és királyi méneskari főhadnagy, akit várakozási illetményrel küldtek hosszabb szabadságra, mint ilyen a fogarasi városi közkórház gondnoki teendőit látta el. Ugyanis nyugdíjazása után ezt az állást akarta elfoglalni és ezért oda az ügyvezetés elcsajátítása végett küldték.

Négy hónapig dolgozott itt a főhadnagy, aki a napokban bejelentés nélkül eltávozott. A kezére bízott pénztárt átvizsgálták, amikor már több napig nem adott magáról semmi jelet. A vizsgálatnak az a meglepő eredménye lett, hogy a főhadnagy kezén huszonhét ezer korona elkallódott. Amikor a tiszt még öt nap múlva se jelentkezett, megtették ellene a főjelentést a rendőrségnél, amely elfogató parancsot adott ki ellene és a körvényt megküldte a budapesti államrendőrségnek is.

A budapesti rendőrség telefonon érdeklődött Brassóban A. A. iránt. Megtudta ez uton, hogy a porosz nemesi családok legelőkelőbbjeivel áll rokonságban. Apja a közigazgatás útján Magyarországra jött és a közös hadseregben működött, mint kiváló lószakértő. Az altábornagyi rangig vitte föl a nagy vagyonnal vonult nyugdíjba, azonban a börtön való játék minden pénzét elvitte a szegényen halt meg.

Fia is a közös hadsereghez került s egyike volt a legügyesebb lovasoknak. A bécsi udvari lovaglói iskolában lovagolni tanította Ferenc Ferdinánd gyermekeit. Azután Fogarasra került az ottani méneskari osztályhoz. Neveikára nyugdíjba akarták küldeni, de biztosítani szerették volna számára a kórházgondnoki állást. Hogy miért kellett volna nyugdíjba vonulnia, nem tudják határozottan. Azt hiszik, sok pénzét költötte egy nőre és a most elkallódott huszonhétézer koronát is erre a hölgyre pazarolta.

A körözés szerint Budapestre, de valószínűbb, hogy Bécsbe ment és Ferenc Ferdinándnál akarja kikönyörögni a bocsánatot. A trónörökös ugyanis határozottan jókaraú támogatásban részesítette attól fogva, hogy gyermekeit olyan kitűnően kioktatta a lovaglásra.

SPORT.

+ Az „Aradi Keresztényegylet” 1910. október hó 12 én, szerdán délután 6 órakor a város háza emeleti kistermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre a tagokat ezenel meghívják. Tárgysorozat: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. A tisztviselő kar és a választmány megválasztása. 4. Nefáni indítványok tárgyalása. Arad, 1910. évi szeptember hó 22 én. Az elnökség.

+ Football-mérkőzés Vasárnap, azaz október 2 án délután ismét érdekes sportesemény színhelye lesz az A. A. K. sporttelepe. Városunk leifjabb sportegyesülete: a Wagongyári Sport Egyesület számol be ekkor tavé kenyességéről, midőn csapata a Piski-i Vasutas Sport Klub csapatával barátságos mérkőzést fog játszani. Néhány hét előtt Piskin eldöntetlen eredménnyel mérkőzött a két csapat, így a mérkőzésnek reváns jellege lesz.

Háborgás az alsópapságban.

— A teológiai dékán nyilatkozata. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 28.

A katolikus alsópapság körében nagy izgalommal tárgyalják még mindig a Vatikánnak azt a rendeletét, amely kilenc esetet sorol föl a plébánosok fölfüggesztésére nézve. Mondják, hogy ennek a rendeletnek a betartásából semmire lesz Magyarországon, mert az eddig érvényes kánoni pör csak hasonló esetekben foszthatta meg a plébánost állásától és nálunk új intézkedésre semmi szükség nincs.

Kérdést intéztünk Hanny Ferenc dr.-hoz, a budapesti egyetem teológiai dékánjához és egyházi jogi professzorhoz, aki a következő fejtetést írta az Aradi Közlönynek:

Az „S Congr. Consist. Curia” (1910 aug. 20.) dekretum a plébánosoknak és az örökös plébános-helyetteseknek közigazgatási uton való sommás elmozdítására nézve állapít meg anyagi és alaki új jogot. A bűnvádi uton való elmozdítás, vagyis a javadalomtól való megfosztás továbbra is megmarad mint eddig; de az eddig „economica remotio” néven nevezett adminisztrációs uton való elmozdítás (más javadalomra való áthelyezéssel vagy csak nyugdíj-éjjáradókkal kapcsolatban) van pontosan szabályozva. Az ilyen elmozdítást csakis a dekretumban világosan megjelölt kilenc esetben mondhatja ki a püspök. Mind olyan, részben nem is erkölcsvétséget képező esetek, amelyekben a plébánosoknak eddigi plébániáján vagy ta’an semmiféle más plébánián való további működése nem kívánatos sem az egyház, sem a társadalom érdekében (anyagi jog). Másrészt ezen közigazgatási elmozdítás új formájával az van rendelve, hogy a püspök két zsinati vizsgálóval együtt, szótöbbséggel határoz: 1. a plébánosnak a lemondásra való felszólítására nézve, 2. a lemondás megtagadása után, a sommás uton való elmozdításra nézve. A plébánosnak mód adatik a védelemre és az említett bírák hozzájárulásával tanuk állítása is. Az elmozdító határozat ellen jogorvoslatul az ügy felülvizsgálása iránti folyamodásnak van helye, a felülvizsgálatot a püspök és két plébános-konzultor ejti meg és szótöbbséggel határoz az elmozdító ítélet megerősítésre vagy feloldása felől. Ezen felelbiteli fórum ítélete ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

A dekretum célja az egyházi közigazgatásban eddig ös-zeférhetetlen, aka matlan, vagy kisebb mértékben hibás plébánosok elmozdítása körüli bizonytalanságnak látszik, független gondolkodásu, részrehajlatlan egyének feltételezése mellett; továbbá a dekretum nem inhumánus, mert fentarja az elmozdítottnak a jogot papi ellátásra, újabb javadalom adományozásának alakjában (ha csakis lokális természetű volt a helyzet tarthatatlansága, vagy nyugdíj adásával).

Az említett kilenc ok hiteles szöveg szerint a következő:

1. Eremgyöngesség.
2. Egyházi tudományokban tudatlanság és járatlanság.
3. Tesli fogyatkozás és betegség.
4. A nép ellenséges érzülete.
5. A jó hírnév és közbecsülés elvesztése.
6. Titkos, de könnyen kitudható vátság.
7. Az egyházi vagyon rossz kezelése.
8. Egyházi ügyek elhanyagolása.
9. Engedtetlenség a püspökkel szemben.

Mi a célja tulajdonképpen a legújabb pápai rendeletnek? Mindenestre az, hogy ne lehessenek plébánosok olyan emberek, akik a nép

vezetésére nem valók, akik botrányt okoznak. Egyházi körökben még sem lelkesednek ugyan az újításért. Attól tartanak, hogy túlságosan nagyra növeszti a püspököknek amugy is a'ig korlátozott hatáskörét. Ez pedig hiányos lenne az egyházra, de különösen a hívőkre nézve.

MEGÁLLAPODÁS

az ötszáz milliós kölcsön ügyében.

— A konzorcium tagjai. — Német tőke részvétele. —

távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

Majdnem egy esztendői kísérletezés után végre sikerült Lukács László pénzügyminiszternek az ötszáz milliós kölcsön ügyét perfektuálni. Még a koalíciós kormány kezdette meg a tárgyalásokat a nagy kölcsön felvételére, melylyel a két év előtt kibocsátott és ez év végén esedékes pénztárjegyeket kell beváltani.

Ismeretes, hogy a francia pénzpiacra a szükséges tőke megszerzésére tett kísérlet sikertelen maradt és mint a ma éjjel érkezett táviratok mutatják, Lukács miniszter a német tőkét tudta megnyerni a magyar állam szükségleteinek fedezésére.

A kölcsönt a Hitelbank, illetve a Rotschild csoporthoz tartozó konzorcium bonyolítja le, még pedig elég kedvező feltételek mellett.

Az ügylet létrejöttéről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Lukács László pénzügyminiszter ma a Magyar Általános Hitelbankkal, mint a nagy-kölcsön létesítésére alakult konzorcium meghatalmazottjával az 500 milliós kölcsönművelet tárgyában megállapodást létesített. A konzorcium tagjai a Magyar Általános Hitelbankon kívül a következők: S. N. Rotschild Bécs, K. K. Priv. Oesterreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe Wien, K. K. Priv. Oesterreichische Boden-kreditanstalt Wien, Direction der Discontó-Gesellschaft Berlin, S. Bleichrödel Berlin, Mendelsohn und Compagnie Berlin, Bank für Handel und Industrie Berlin és az újonnan belépett következő tagok: Magyar királyi postatakarékpénztár, Pesti Hazai Működő Takarékpénztár Egyesület, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, K. K. Priv. Oesterreichische Länderbank Wien és Wiener Bankverein.

A megállapodás értelmében az 500 millió 75 százaléka fix számlára, 25 százaléka opció útján kerül átvételre. Kibocsátának 250 millió korona értékű magyar királyi 4¹/₂%-os állami kincstárjegyet három évi lejáratú és 250 millió korona értékű 4%-os magyar korona évjáradékot.

A német birodalom kormánya a legnagyobb érdeklődést tanúsította az új magyar kölcsön ügyében folytatott tárgyalások iránt, amelyek ma véget értek. A konzorcium berlini tagjai is nagy előzékenységet mutattak a tárgyalások során. A német külügyi hivatal államtitkára, Kiderwen-Wächter kihallgatáson fogadta Schwalbach Pál dr.-t, a berlini Bleichrödel ház vezetőjét és Uilmann Adolfot, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatóját és különös megelégedésének adott kifejezést afelől, hogy a magyar kölcsön megkötésénél a német piacot igénybevételek, s így újabb gazdasági károsítást sikerült létesíteni Németország és a vele szoros baráti viszonyban levő szövetséges állam között.

A kibocsátásra kerülő 250 millió értékű állampénztárjegy árfolyama hír szerint egyenlő az 1909. januárjában kibocsátott pénztárjegyek árfolyamával s szintén 98% ot tesznek ki, noha azok két éves lejáratúak, az újabbak viszont három évi lejáratúak. A pénzügyminiszter fentartotta azt a jogot, hogy az új pénztárjegyeket a harmadik évben 3 havi előzetes felmondás után visszaválthassa; ami abba a helyzetbe juttatja, hogy a pénztárjegyek beváltására a harmadik év folyamán kínáló legkedvezőbb pénzviszonyokat akadálytalanul kihasználhassa.

Ha tekintetbe vesszük a pénzpiacra uralkodó és általában növekedő feszültséget, az a tény, hogy a pénzügyminiszternek a tavalyival teljesen egyenlő átvételi kurzust sikerül elérni a konzorciumnál, igen kedvezőnek mondható. A pénztárjegyeket még előreláthatóan december előtt fogják kibocsátani aláírás végett. A kibocsátásra kerülő kétszázötven millió korona 4% os korenszáradék-átvételi árfolyama közel 90%. A járadékkötvényeket a korona értékben kiül külföldi értékekre is átirták, ami előnyösnek mondható, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a külföldi tőkének a járadékkötvények megszerzése iránti fokozottabb érdeklődését s hazánkba való beözönlését fogja maga után vonni, ami a monarchiában uralkodó szűk pénzviszonyokra kétségen kívül kedvező hatással lesz. A járadékkötvények a folyó évben még nem kerülnek piacra, hanem a konzorcium birtokában maradnak.

Fekete Vilmos menyasszonya

(Amikor a rablógylkos vőlegény volt.)

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 28.

Fekete Vilmosról, a rablógylkos gyógy-szerelzességéről valóban nem mindennapi gonoszsgot jelentenek Budapestről. Azt a lelketlen cselekedetet, amelyről itt szó lesz, még négy év előtt követte el. Már akkor megjósolták neki, hogy hóhékézzé jut.

Fekete 1906-ban udvarolgatni kezdett egy becsületes, Baross-utcai kárpitosmester leányának s a hónapokig kapott potyavacsora ellenében megkérte a leány kezét.

Fekete, akibe a leány szerelmes volt, nem-sokára megbánta elhatározását s azt mondta, hogy Zilahon lakó szülei nem engedik meg a házasságot. Kijelentette, hogy hazautazik és rendbe hozza a dolgot szüleivel.

1907. január hatodikán este bussuzott el menyasszonyától az ifju. Harmadnap hosszú levélben adott életjelt magáról. Megírta, hogy ki akarták dobni a szülei házból, de anyja közbevetette magát érte, lecsillapította atyjának haragját s az apa végül elágyult. De a fiúnak előbb fogadalmat kellett tennie, hogy felbontja eljegyzését.

— Ne féljen, drága Aranka, — így fejezte be levelét — a békesség kedvéért szívesen belementem... Ezem ágában sincsen a dolgot komolyan venni. De ez az egyetlen mód, hogy megpuhíthassam atyámat. Talán már egy hét múlva sikerül tervem és akkor örömbírral lephetem meg. Addig türelem és kitartás...

A szerelmes szívű leány szót fogadott. Kitartott türelemmel, bár hetek multak és az a bizonyos örömhír csak egyre késétt. Ez idő alatt a vőlegény elég sűrűn hallott magáról, de mindig pacszkodott, mily köszívű ember az atyja; ha megpendíti előtte szívbeli ügyüket, tüstént megbaragszik, a régi nótával, a kitagadással hozakodik elő. Hónapok teltek el

és a vőlegény még mindig azt hajogatta, hogy sehogyan sem jut dűlőre a dolog.

Március elején aztán megdöbbenő levelet küldött az ifju. Azt írta, hogy ha negyvennyolc óra alatt nem bírja rá atyját a beleegyezésre, ott a szeme láttára megöli magát. Tovább nem bírja a kétséget, a vele járó izgalom állandóan kínozza és félig meddig elvette az eszét.

Halálos rémülettel várta a szegény leány a fejleményeket. Az utolsó levél szörnyen bántotta, éjjel-nappalát megzavarta. Ott vagy hat nappal azután lesújtó gyászhir érkezett. Az ifju egyik barátja levélben megírta, hogy a vőlegény beváltotta a szavát. Március harmadikán, atyjával való heves összeszólalkozása után, szobájában forgópisztolyal agyonlőtte magát. Már azóta el is temették, bizonysg reá a mellékelt nyomtatott gyászjelentés. Az öngyilkos egyetlen levelet hagyott hátra, barátjának, a kit arra kért fel, hogy kimőletesen tudassa menyasszonyával a gyászhírt. De csak a temetése után. „Mert — ugymond — ha menyasszonyom a temetésemen megjelenne, szüleim haragjukban még inzultálnának azért, hogy miat'a vesztették el gyermeküket.”

Ezt írta a vőlegény barátja a szerencsétlen menyasszonynak, de egyúttal a kárpitosmesternek is levélben szívére kötötte, hogy a leányt valahogy ne engedje a vőlegény sírjához, mert azt a szülei állandóan őriztetik és azok oly boszulló természetűek, hogy még a fiu sírjánál is képesek bántalmazni a leányt.

A kárpitos leánya fekete gyászruhát öltött. A vőlegényét siratta. A szerelmesét, a kinek még a sírját sem volt szabad látnia. Éjjel-nappal őrizték atyja és nővérei, hogy el ne utazzék vőlegénye sírjához.

Hónapok multak el azóta. A kárpitos leánya még mindig viselte a fekete ruhát. Rokonsága mindent megtett, hogy elfelejttesse vele a csapást. Bédélgették, szórakoztatták. De a leány szomorúsága nem mult el. Zokogása nem volt már oly hangos, de felejtetni nem tudott.

Nyár volt, junius közepe. A leány egy vasárnap délután családjával Budára rándult át, a hegyek közé.

A zugligei úton karöltve sétált nővéreivel, a midőn a katonai temető oldalán, az új Szent-János-kórház bejárata felől egy fiatalember közeledett az utcsíra. A fekete ruhás leány halálápadt lett és remegni kezdett. Szeme a fiatal ember felé fordult. Halkan, révedező tekintettel suttozta nővéreinek:

— Nézzétek, ott a temető felől Vilmos, az én Vilmosom, feltámadt a sírjából...

A sajnálatraméltó teremtes egyet sikoltott, elájult. A mikor magához tért, össze-vissza beszélt. Megőrült.

A fiatal ember eltűnt. A leány sikoltására elszaladt. Mert ő volt a vőlegény, a ki pokoli eszközzel akart megszabadulni a reá nézve kényelmetlen köteléktől.

A kárpitosmester szegény leánya másfél esztendőig volt élőhelott lakója az angyalföldi tébolydának. Nagynehezen gyógyult meg. Még ma is kedélybeteg. Amikor ez a gonoszság kitudódott, a derék kárpitosmester azt mondta:

— Ez az ember még akasztófán fogja végezni.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Tisza István a Borromei enciklikáról.

— Főgondnoki megnyitó az egyházkerületi ülésen. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

A dunántúli evangélikus református egyházkerület ma reggel kilenc órakor kezdte meg közgyűlését Antal Gábor püspök egyházi elnök és Tisza István gróf főgondnok, világi elnök vezetésével. Antal püspök meghatározó imája után Tisza István gróf nyitotta meg a közgyűlést a következő nagy beszéddel:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés! Az idők folyása, a közelmúlt szellemi életének erőteljes lüktetése minduntalan vet fel oly új jelenségeket, melyek alkalmasak arra, hogy újra, meg újra — hogy úgy fejezzem ki magamat — villamosítsák a levegőt, hogy újra meg újra felekezeti ellentétek felidézésével állják útját annak az annyira kívánatos állapotnak, hogy zavartalanul élhessen minden egyes egyház a maga nemes missziójának, hogy minden egyház zavartalanul fordíthassa rá figyelmét, egész erejét saját erkölcsnemesítő hivatására betöltésére.

Alig csillapultak le azok a hullámok, amelyeket a „*Ne temere*” dekretum idézett fel széles a világon és így hazánkban is, alig kezdünk örülni annak, hogy nyugalom és béke állott be a felekezetek közötti viszonyokban, midőn ujabb megint egy olyan lépéssel lép meg a világot a római szentszék, amely joggal idézte fel széles világ protestáns társadalmának felháborodását. A „*Borromei enciklikát*” értem, amelynek a protestantizmusra és a protestantizmus nagy alkotóira vonatkozó kifejezései csakugyan elemi erővel juttatták a méltatlankodás, a felháborodás érzelmeit kitörésre. És én, főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, itt ez alkalommal mulasztást követnék el, ha erről röviden meg nem emlékeznék.

Méltatlan az enciklikának ez az állásfoglalása, mert a történelmi igazsággal egyenesen ellentétben áll. Nem az erkölcsi romlás gonosz szellemei támadtak fel az erkölcsi rend ellen, hanem a középkori egyháznak erkölcs-telen elfajulásai idézték fel erkölcsi felháborodását a szigorú, komolyabb erkölcsi alapon álló embereknek. Az az objektív, komoly ember, aki nem huny szemet a történelmi igazságok előtt, vagy nem akarja azokat letagadni — tartozzék bármely egyház keretébe — különbség nélkül el kell hogy ismerje, hogy a protestantizmus az erkölcsi tisztulás szelét jelentette a világon és hogy buzdítóan hatott magára a katolikus egyházra is, úgy hogy a felvilágosodott, az igazság fátylaja által vezetett katolikus író és gondolkodó se mondhat mást, mint hogy a protestantizmus az erkölcsi megújulás, az erkölcsi tisztítás eszköze volt a katolikus egyházra nézve is. És azok a férfiak, akik szembeszállottak a maguk igazságával a mindenre kész ellenség egész hatalmas fegyverzetével, akik emelt fővel mentek máglyára és nyugodt lélekkel türték el a maguk igazságáért a gályaratszínnek keserves megpróbáltatásait, azok a férfiak nem a gonosz indulat által hajtatva indultak az erkölcsi rend ellen. Ezek a férfiak erre a szerepre csak azért voltak képesek, mert egy igaz, nagy, nemes ügynek elszánt, önzetlen, magaslatos szolgálói voltak és a kihívásnak, a gyalázásnak az a hangja, mely eszerencsétlen enciklikában megszólal, nemcsak méltan az igazsághoz, de méltatlan az igazságot tisztelő lovasias ellenfélhez is.

El kellett ezeket mondanom főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, el kellett mondanom noha talán némi jeleit itt is látjuk annak, hogy ez a sértés, amely elköveteteit, nem volt meggondolt és öntudatos, hogy talán alárendelt közegeknek tulbuzgalma volt az, mely ezeket a szerencsétlen és igazán a katolikus egyház fejéhez nem illő kijelentéseket adta a római pápa szájába és mutatkoznak ebben a tekintetben is az okozott sérelem enyhítésére vonatkozó kísérletek. Talán már ezek miatt is megelégedhetünk a magunk meggyőződésének, a magunk igazságának egyszerű kijelentésével.

De ha én most azzal a kéréssel fordulok a főtiszteletű közgyűléshez, hogy se mi magunk ne fűzzünk ehhez a sajnálatos incidenshez további lépéseket, se az államkormányhoz ne intézzünk semminemű felszólítást, úgy ennek a dolognak az oka az, hogy mi itt nem valamely gyakorlati cselekedettel állunk szemben, amely a gyakorlati élet terén bármely tekintetben sértene a mi jogainkat, vagy beleavatkoznék a mi jogos cselekvési és hatáskörünkbe, hanem egy elméleti kijelentéssel, amely elméleti kijelentéssel szemben — bármennyire téves, bármennyire sajnálatraméltó és méltatlan legyen is — nézetem szerint nem a közhatalóság rendszabályaira, hanem az igazság fegyvereire van szükség. És főtiszteletű közgyűlés, hozzáteszek még egyet. Az ilyen kijelentések meg is bánthatnak bennünket, mert felláztatják a bennünk élő igazságszeretetet és a nagy őseink nemes emlékezetéhez való ragaszkodást, de nem veszélyeztethetnek, nem károsíthatnak bennünket.

Ha ellensége volnék a római katolikus egyháznak, örömmel látnám, hogy ily kijelentések történnek az egyház illetékes vezetősége részéről, mert aki ily kijelentéseket tesz, csak saját magát sebezheti meg és csak azt érheti el a római katolikus egyház, ha ezen a végzetes téren halad tovább, hogy elfordul tőle, véleménykülömbőség nélkül, a felvilágosodott, a helyesen és nemesen gondolkozó emberiség általános közhangulata. Hát mondom, ha ellenségük volnék, örömmel látnám ezt a jelenséget, de én nem vagyok ellensége a katolikus egyháznak. Ellenkezőleg, én a katolikus egyházban egy nemes szövetségest szeretnék látni, aki a maga híveinek körében a saját igazságai vagy saját elvei alapján, de analog munkát végezzen azzal, amit nekünk kell végeznünk. A vallás-erkölcsi gondolkodásnak, a hívek lelki békéjé, nyugalma, erkölcsi tisztasága megővésének nemes munkáját. Bárminő tévedések történnek is, bárminő visszatetsző jelenségekkel találkozunk is, én nem akarom szem elől tévesztetni, hogy ez lehet véges emberek gyarlósága, vagy tulbuzgalma, de az az intézmény, amelynek révén ezek elkövetettek, nemes és nagy hivatással bír, amely nemes és nagy hivatásban kellene, hogy ők is szövetségeseikül tekintsenek bennünket. Ebből a gondolatvilágból és ebből az érzelmevilágból tekintem én ezt a jelenséget is és ezért nem örömmel, de mélyszéges sajnálattal fogadom és azt a szívből jövő óhaját fűzöm ennek konstataálásához, hogy vajha azok a disszonáns hangok, amelyek minden ily törekvésnél felmerülnek, vajha a visszatetszésnek, a felháborodásnak, az erkölcsi reakciónak azok az egészséges jelenségei, amelyek minden ilyen esetben az egész világon mutatkoznak, meggyőznék végre valahára a római katolikus egyház vezetőségét arról, hogy saját egyháza érdekében nem helyes uton jár, amikor ilyen kijelentésekre sodortatja magát, hanem

csakugyan békejebbot, testvéri jebbot kellene hogy nyújtson azoknak, akiknek a materializmus, a vallástalanság, az istentagadás nagy veszedelmei ellen való nagy küzdelmében szövetségestársakként kellene állni egymás mellett.

Tisza István beszéde leirhatatlan hatást keltett. Antal püspök indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönését fejezte ki és a beszédet egész terjedelmében felvették a jegyzőkönyvbe.

Magyarország bankárjai.

Pénzfejedelmek életéből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28

A Rothschildok ismét egy fél milliárd korona üzletet kötöttek a magyar állammal. A pénz királyainak az egész világot átfogó pénzügyi hatalma Európa legelső arisztokratái sorába iktatta őket, akikkel királyok és fejedelmek tartanak barátságot. A bécsi és a londoni Rothschild-család különösen élénk érdeklődés tárgyai Magyarországon. A magyar kölcsönt nyújtó konzorcium fejeinek, Rothschild Albert bárónak langau uradalmában a trónörökös volt vendég és lapunk egyik barátja a következőképp írja le a hatalmas pénzmágnás erdőbirtokát:

(A Rothschild „hercegség.”) A térkép természetesen nem szabad ezen a néven keresni; ott csak „langau uradalom” van feljegyezve. De ha Csehországban Schwarzenberg „királyságról” beszélnek, akkor méltán szabad az alsó-ausztriai Rothschild birtokot „hercegségnek” nevezni. Mert a Rothschild Albert báró tulajdonát képező uradalom 92 négyzet kilométer nagyságu, alig valamivel kisebb tehát, mint Trieszt és a partvidéke. (Ez 95 négyzetkilométer.) Ilyen magánvadászterületeket, amelyek a kereskedelmi vagy ipari élet kiválóságainak kezén vannak, sokat találunk a monarchiában. A nagy vagyonok tulajdonosai rendszeresen megérik a szükségességét annak, hogy tőkéjük egy részét földekbe fektessék és a régi mágnáscsaládokhoz hasonlóan egy zárt vadászterület gyönyörűségeit biztosítsák a maguk számára. De a Rothschild-birtok valamennyit felülmulja egy nagyságra, mint belső berendezésre nézve. A hatalmas pénzmágnás nem kímélte a költségeket, hogy birtokából valódi hercegi uradalmat csináljon. A kifogástalan széles utat regényes gyalogösvény szegélyezi. Kétoldalt pompás vadászkastélyok, erdészházak, szarvasetők és magasállások váltakoznak. Majd széles mezők, hatalmas rónaságok következnek, amelyeken festőiesen vannak elhelyezve az erdőörök kunyhói. A langau kastély maga — a legszebb gyöngye az uradalomnak, — megközelíthetetlen az idegenek számára; elkülönítve az utól, csak tornyai látszanak ki a magas kerítés mögül. Egy másik vadászkastély — Steinbach — egész láthatatlanul fekszik fent az erdőben. A völgyet szegélyező meredek lejtők hatalmas fái közt vad szarvascsapatok tanyáznak. Az észszerű erdőgazdaság nyomai mindenütt láthatók. Az Ois medre felső folyásán deszkákkal van kiagyazva s így a patak folyása facsusztatásra válik alkalmassá; az alsó folyásban a meder köveze van, ami a csusztatott szálak fennakadását teszi lehetetlenné, egyben pedig a vízállást is szabályozhatóvá teszi. Az erdőségeknek egy része, az úgynevezett „Rotwald” a maga őseredeti állapotában tartatik fenn: itt nem szabad fejszéval érinteni a fát. Ugy az erdő, mint a vadállomány gondos ápolásban részesül. Szarvas, őz és zerge nagyszámban tenyészik a vadászatok bizonyos számig korlátozva van. Az állatok ép ezért nem vadak, s mintha sohasem lettek volna üldözve vagy

hajszolva, oly félelem nélkül várják be a közeledő embert. Nem nehéz elképzelni, hogy ez az uradalom sokkal többbe kerül, mint amennyit jövedelmez, s hogy nem volna hosszú életü, ha nem Rothschild milliói állának mögötte.

(Wertheimstein Rózsika a londoni főúri társaságban.) A magyar névnek szerez becsületet Londonban a Biharmegyéből származó *Rothschild Charlesné*, akinek ottani szerepléséről a következőket mondotta egy újságírónak *Weisz M.* előkelő londoni nagykereskedő, a „Ferenc József Egylet” elnöke, aki a napokban járt Magyarországon.

— Évtizedek óta fáradozunk azon, hogy a monarchiának Londonban tartózkodó polgárait együtt fartsuk s demonstrálni tudjuk ilyenformán, hogy melyik hazának a gyermekei vagyunk. Az „I. Ferenc József Egylet”-ben békésen, szeretettel megférnek a magyarok és osztrákok egy-egy külön osztályban — s közös erővel igyekezünk fenntartani népünk és nemzetünk becsületét.

— Elmondhatom, hogy mi magyarok Londonban nem vegetálunk, hanem szerepelünk. Különösen megnövekedett azonban a becsületünk és a népszerűségünk, a mióta Londonba jött Nagyváradról *Rothschild Charlesné Wertheimstein Rózsika*. Abból a szeretetből és tiszteletből, amely őt a legelőkelőbb angol körökben körülveszi, reánk is hull bőségesen a jótékony fény sugar. Amikor *Rothschild Charlesné* Londonba jött, a *Ferenc József Egylet* elnöksége tisztelgett nála s felkérte őt, hogy a klub iránt jó indulattal viseltesse. *Wertheimstein Rózsika* végtelen kedvességgel fogadott bennünket s a magyarokkal való találkozás öröme azzal is kifejezte, hogy a magyar körnek nagyobb összeget adományozott. Azóta többször hangzott az, hogy szíven viseli a londoni magyarok sorsát.

— Ehhez pedig neki bőséges alkalmak van. A legszívesebben látott vendége *Rothschild Charlesné* azoknak a felsőbb szocietasoknak, ahová közönséges halandó be sem juthat. *Lord Rothschild* és *Leopold Rothschild* társaságában több ízben érintkezett az elhunyt angol királlyal és a mostani királlyal. *Leopold Rothschild VII.* Edvárdnak testi lelki jó barátja volt. Az elhunyt király halála előtt néhány hónappal meglátogatta a *Rothschildok* a *Gunesburg-Parkban* s két hétig lakott itt. Ez a kastély szinte elképzelhetetlen pazarsággal van berendezve s a parkja vetekedik nagyság dolgában egy magyar vármegyével. Ugyanezkor vendége volt ebben a kastélyban *Leopold Rothschildnak Wertheimstein Rózsika* is, akivel a király rendkívül sokat társalgott s akinél főleg Magyarország iránt érdeklődött. Amint később hallottuk, rendkívül szimpatikus vonásnak találta, hogy a fiatal *Rothschildné* előtte is büszkén emlegette magyarságát.

— Kétségtelenül oroszánrész jut *Wertheimstein Rózsikának* abban az óriási jótékonykodásban, amelyet a *Rothschild-ház* produkál. Harmadikét hivatalnok dolgozik abban az irodában, amelyet kizárólag szegények ügyeinek elintézésére tartanak fenn *József*, kedves modora, előkelő családi összeköttetése révén *Wertheimstein Rózsika* ezenkívül minden főúri mozgalomban részt vesz. A lapokban gyakran olvassuk azt, hogy a hercegek és arisztokraták estélyein jelent meg. Ezek rendszerint kellő alkalmat nyújtanak arra, hogy a londoni magyarságnak ez a kiváló kincse állandóan ébren tartsa a szimpátiát a magyarok iránt s esetleg azt a hitet keltse, hogy mi magyarok valamennyien olyan kedvesek, műveitek és intelligensek vagyunk, mint ő.

Készülődés október hatodikára.

— Az országos gyászünnep programja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Október hatodikának gyászos emlékeit készülni megünnepelni az egész ország, mely legjobbjai által képviselve jelenik meg a vértanuk városában, hogy az örök emlékezés virágait elhelyezze a tizenhárom vértanú szobránál, hogy elzárandokoljon a nemzet földjére, melynek hantjai a dicsőséges hősök osontjait takarják. Az ünnep — úgy érzi mindenki — túl emelkedett a szűk helyi és pártkereteken és itt Aradon egyesíti a kegyelet a nemzetet, mely a gyásznak idején jön ugyan e városba, de azért bizonyára érdeklődéssel tekinti meg annak külső és színes képét, keresi fel kulturális és gazdasági intézményeit. A magyar országgyűlésnek mindkét háza tömeges küldöttséggel képviselteti magát, a törvényhatóságok számos deputációt jelentettek be már is és október hatodikán a város utcáin, terein és mindenütt, ahol látnivaló van, idegenekkel fogunk találkozni.

Az Arad falai közé érkező vendégeket elsősorban ugyan hazafiai kegyeletük lerovása hozza ide, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy történelmi hírnevünkbe bekapcsolódik a jelennek igen sok attribútuma és a város jövője iránt táplált reményeink megvalósulása attól függ, vajon milyen mértékben tudjuk a multak csorbitatlan tradícióit a modern élettel összhangzásba hozni. A vértanuk városa tehát nem nézhet közömbösen, összetett kézzel az október hatodikai ünnepnap elé. Ha a sors kedvezéséből az ünnep ez évben már olyan arányu, hogy tényleg itt dobban meg egy egész nemzet szíve, akkor kötelességünk az ünnep kereteit annak tartalmához méltóan felépíteni.

Az ide zárandokló idegenek méltó fogadtatása, gondozása, kalauzálása, vendégszerető ellátása feladatokat ró a városra. Van egy bizottság, melynek igen szép címet adományozott a törvényhatóság. Az a neve, hogy: *idegen forgalmat fejlesztő bizottság*. Nem mosolyogni való, mert tényleg meg van teremtve és igen szép feladatokat is jelölt ki részére a közgyűlés. Ez a jövő zenéjével elméletileg és praktikusán tartozónak foglalkozni, de eddig csak annyit cselekedett, hogy nem cselekedett semmit. Most itt lenne az ideje a tetteknek.

A vesztőhely földjeit azért vette meg a város, hogy ott nagyszabásu emléket alkosson és Aradot nemzeti zárandoklási helylyé varázsolja. Ez évben már mutatkozni fognak az évenként megismétlődő nagy ünnepnapnak konturjai és ezért el kell készülni arra is, hogy az ide hívott idegenek úgy találják: Arad méltó a nemzet hálijára és méltó az egész nemzet támogatására. Történelmi nevünkért sokat áldoztunk és éppen ezért ragadjuk meg okosan a gyümölcsösés alkalmát.

Ne nyithassa senki a száját panaszra, ne mondhassa el senki, hogy Arad nem méltó helye egy országos ünnepélynek. Legyen rend és okos előrelátással történjék gondoskodás arról, hogy akik idejönnek, jól és otthonosan érezzék magukat, mindent megálthassanak ami látni való, lelki és testi szükségleteiket úgy elégíthessék ki, mint azt egy európai városban elvárhatják.

Az országgyűlés tagjai érezzék, lássák és tudják meg, hogy Arad olyan város, mely méltó helye nemcsak a vértanuk szentelt hávainak, de a jövő nagyságát biztosító kulturális intézménynek: az egyetemnek is.

Az egész ország minden részéből most már naponta érkeznek bejelentések, kérdésközlések az ünnepre vonatkozólag, melynek programját *Varjassy Lajos* polgármester és *Matusik Márton* polgáriskolai tanár a következőképp állapították meg:

Az ünnepség három részre oszlik.

I.

Raggal kilenc órakor kezdődik gyászistentisztelettel. A minoriták templomában szent mise lesz, melyet *Lakatos Ottó* minorita rendfőnök mond fényes papi segédlettel. A templomban megjelennek az országgyűlés küldöttjei, a törvényhatóságok képviselői teljes számban és részükre fenntartott helyek lesznek. Az istentiszteletre gyülekező egyesületek részére a templom előtti teret szabadon tartják.

II.

A mise után az ünneplő közönség megetté egyesül és felvonul a vértanuk szobrához, ahol az ünnep második része folyik le a következő program szerint:

1. Az aradi Nemzeti Színház női és férfi tagjai előadják a *Hymnuszt*.
2. *Keszler Ele*, az aradi Nemzeti Színház művésze elszavalja *Palágyi Lajos: Október 6.* című költeményét.
3. A Máv. dalegylet és Acsev. szárnyaskerek dalegylet egyezült énekkarai előadják *Révfy Géza* temesvári zenetanárnak pályakoszoruzott és ez alkalomra írt *Október hatodikán* című dalát, melynek szövegét *Lamperth Géza* írta.
4. Ünnepi beszéd, elmondja: *Tisza István* gróf, Arad város országgyűlési képviselője.
5. *Koszorúk letétele*. (Kormány, főrendiház, képviselőház, politikai pártok, törvényhatóságok, egyesületek stb.)
6. Szózat: éneklük a színtársulat tagjai.

III.

A Szabadság-térről az egész közönség a *Vesztőhelyre* zárandokol, ahol a harmadik részül fejeződik be az ünnep. Ennek a résznek ez a műsora:

1. A Ferenc téri polgári fiúiskola énekkarának előadása.
2. *Barabás Béla* az aradi 13-as bizottság elnökének beszámoló beszéde a *Vesztőhely* megváltására vonatkozó országos mozgalomról.
3. *Szabó Ernő* dr. főreáliskolai tanár ünnepi beszéde.
4. *Koszorúk* elhelyezése.
5. A Ferenc téri polgári fiúiskola énekkarának előadása.

Az ünnep napján az aradi Nemzeti Színházban díszelőadás lesz. *Katona József Bánkban-ja* kerül színre.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: *Bilincsek*, dráma. B) bérlet.
Péntek: *Cornevillei harangok*, operett. C) bérlet.
Szombat: *Dróstóstó*, operett. A) bérlet.

Bilincsek.

(Dráma 4 felvonásban. Írta: *Reichenbach Herman*. Fordította *Doktor János*. Bemutató előadás.)

Négy operett előadás után ma kezdődött meg a tulajdonképeni téli szezon és megváltott *Reichenbach Herman Bilincsek* című darabját tűzte ki a direktor. *Szendrey Mihály* ma bemutatott darab megválasztásánál nem bizonyult annak a kiűző dramaturgnak, a kinek ismerjük, különben semmi szín alatt sem hozta volna színre a *Bilincseket*. Mindig perhorreskálónak tartjuk a felekezeti kérdések színpadi peritaktizálását, az ilyen mindig érzelmeiket sért és gondosan kerülendő. *Reichenbach* neve ismeretlen előttünk és ma látott darabja után ítélve hazájában sem tarthat a nevesebb írók közé és bizonyos eszméi következtetések után bátran állíthatnók, hogy *Reichenbach* nem is német író, hanem szargonban író zsidó színházaknak. A *Bilincsek* című darabja

után ítélve helyesen következtetünk, mert ezt a darabot ebben a felfogásban csak egy hiten élő, erős zsidó érzésű publikum élvezheti, tekintettel az abban markánsan kidomborodó faji sajátosságokra.

Nem kell a németeknél még mindig uralkodó antiszemita érzelmeket színmű keretében feldolgozni, hiszen a Reichenbach darabja és a hozzá hasonlók úgy sem változtatnak azon a jellemzőn, melynek tarthatatlanságán maga a német császár sem tudott radikálisan változtatni. Az ilyen darabok legfeljebb arra jók, hogy az üldözött zsidóság a maga exkluzív körében színpadi (effektusokká) feltárlva, saját külön színházában újból és újból elszomorkodjék azon a visszás helyzeten, melynek megszüntetésére ugylátszik még a huszadik század felvilágosodottsága sem bizonyult elég erősnek. De az ilyen darabnak nincsen létjogosultsága modern színpadon, heterogén nézőközönség előtt. Azok a faji sajátosságok, melyek évezredek óta összetartották a zsidóságot, tiszteletreméltók, de legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy pusztán ezekért szindarabot irjanak, viszont az antiszemitizmus sem az a nagyérdekes társadalmi jelenség, melynek pertraktálása az emberiség nagy kérdései közé tartoznék és érdemes volna vele sokat foglalkozni. Ma már annyira nivellálódtak ezek a felekezeti kérdések, hogy kár őket bolygatni, mert éppen a megbolygatás folytán keletkeznek ezek a kérdések.

Reichenbach darabjéért pedig, amelyik egyébként csapni való rossz darab, kár ezeket a felekezeti kérdéseket szőnyegre hozni. Ha a poroszoknál van antiszemitizmus, hát hagyjuk a bilincseket a porosz zsidóknak, majd elintézik a maguk baját egymás között, de semmi szükség sincs arra, hogy ilyen, a mi érzéseinktől teljesen távol álló kérdéseket tárgyaló darabokkal vegyes érzéseket ébresszünk.

A gyenge darabban egyedül Várnaytól láttunk impozáns művészi alakítást. Nemes átérzéssel, minden tuzástól óvakodva játszotta meg egy hitéhez fanatikusan ragaszkodó öreg zsidónak szerepét. Drámai hatása alakítása értékes művészi produkció volt. Keszler rosszul érezte magát a különben is értéktelen szerepben. Polgár túlzottan kidomborította a felekezeti jelleget. Kulcsár izléstelenkedett. A két róli szerepet Follinuszné és Harmath Józsa játszotta. Follinuszné nemes méltósággal játszotta az anya szimpatikus szerepét. Harmath Józsa tulságosan patetikus volt Rachel szerepében. H. G.

* A letárgyalt „Vig özvegy”. Az egrí kritikuskak határozottan halhatatlansági ambíciói vannak. A *Tatárjárás* után ma a *Vig özvegy* ellen emeli föl pennáját, kijelentve, hogy *Lehár* pompás operettje hitvány féromunka. Beszéljen különben a zord kritikus:

„A *Vig özvegy*.” Ha azt hittük, hogy 300 előadás és maximum 3 színházi idény után csöndben elpihen ez a tisztos ügy és mi a „de mortuis nil nisi bene” jóakaratu eltökélésével szeliden gondolunk az Istenben boldogultra, aki egyébként senkiben nagyobb kárt nem tett, ugy igen csalódtunk. Kezdi valahogy klasszikussá avatni ezt a dolgot, a bécsi, szóval az újabb, az epigon irodalom klasszikusává, amelyet csupa hagyományból is minden színházban és minden színpadon legalább egyszer kötelességünk megemészteni. Kezd valahogy olyan pozíciót elfoglalni, mint az induló bécsi operettben Strausz elfoglalt. Pedig már ezt az operettet is csak a Strausz óriási zenei zsenije tudta valahogy a nagyképűség, az operáskodás édeskés szentimentális posványából kiráncigálni. *Lehár erre gyöngye legény*, pózol, komolykodik; az értékes, a súlyosabb veretű művészet hazudásában tetszeleg magának, holott az opera egységes, grandiózus stílusához hiányzik nála a *talentum*, így aztán se nem operett, se nem opera, hanem valami új műfajnak induló csodabogár, minden különösebb érték nélkül való, amely bátran pihenhet tovább és semmi szükség rá, hogy periodikusan visszatérő időközökben éles-

ztgetési kísérletekkel zaklassuk. A mór megtette kötelességét, a mór mehet.”

* A Bilincsek — másodsor. Holnap kerül színre másodsor a Bilincsek című dráma, amelyet ma, szerdán mutattak be. A főszereplők holnap is a következők: Heppené, Follinuszné, Keszler, Várnay, Polgár és Delli.

* Az új tagok fellépése. A színház ujonnan szerződött tagjai pénteken lépnek fel igazi szerepükben. Az igazgatóság Piarquet'te bájos muzsikájú operettjét, a *Kornevillei barangok* at tűzte ki előadásra s ebben a darabban az új tagok kiváló, nekik való szerepet játszanak. Nagyszerepű szerepe van az operetiben Ladiszlav Józsefnek, Cseh Ferencnek és Heltay Jenőnek. Huszár Károly szombaton lép fel *Lehár Ferenc* nagyszerű operettjében, a *Drótos*tótban, amelynek Jankóját fogja játszani.

* Az *Uránia* műsora a közönség ószinte és osztatlan tetszésével találkozik, ami különben (rihető, ha végignéznünk azon a fényesen észszevalogatott mozgóképnykép számokon, melyek egyesítik magukban a természet kincseiről készült felvételeket, azonkívül a kacagtató és drámai tárgy látványosságok gazdag gyűjteményét. Szellemesebb, ötletesebb komikust, mint például a már Aradon is népszerűvé vált Pali, kevés színház tud felmutatni. Ennek a kiváló művésznek isteni humora a műsor legderűsebb perceit szerzi és aki végignézi a Pali mint scfför című képet, még jóval az előadás után is kacagva gondol vissza a látó-takra. A pompás műsor csütörtökön kerül utóljára színre. 241

Párvy püspök a munkapárt ellen.

— Részrehajló joggyakorlás. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

Megirtuk, hogy Párvy Sándor dr. szepesi püspök néhány nap előtt több munkapárti papképviselet felzólított, hogy a képviselőségről mondjanak le. Egyben felfüggesztette őket. A képviselők azt válaszolták a püspöknek, hogy felzólítását, mely szerint a magyar állampolgári jogaik gyakorlásáról mondjanak le, nem vehetik komolyan. A püspök intézkedéséről jelentést tettek a miniszterelnöknek is. Párvy püspök eljárása nagy felháborodást keltett a munkapártban, különösen azért, mert a főpap csak a munkapárti pspképviselekkel szemben járt el így módon, a néppártiakat pedig kitünteti.

A munkapárt körhelyiségeiben ma este is élénken tárgyalták az efféle.

Egy esti lap, mely foglalkozott a püspök eljárásával, azt írta, hogy ismeri a kormány álláspontját, mely értesülése a következő:

— A kormány elismeri a püspök fegyelmi jogát, tehát azt a jogát, hogy papjainak előírhasssa, vajjon képviselők vagy papok akarnak-e lenni. Azonban hangsúlyozza, hogy Párvy püspök ezt a jogát részrehajlóan gyakorolta, a mikor csak azokat a papokat rendszabályozza meg, a kik a munkapártihoz tartoznak, ellenben kitünteti azokat, a kik a néppárttal tartanak. A kormány nem csinál kázust az esetből és az érdekelt képviselőkre hagyja, hogy mit és hogyan cselekedjenek.

Ezzel szemben félhivatalosan azt jelentik, hogy a kormány még nem foglalkozott az ügygel, mert Zichy János gróf kuituszminiszter még nem informálhatta a miniszterelnököt, minthogy édesanyja halála óta távol van a fővárostól.

Székesfehérvárról jelentik: *Prohászka*

Ottókar székesfehérvári püspök a Párvy püspök dolgában a következő nyilatkozatot tette:

— Azt hiszem, hogy a pápai dekrétum rendelkezésébe bele lehet magyarázni a püspök oly jogát, hogy beavatkozzék papjai politikai jogaik gyakorlásába. Ezt azonban már nem a pápa teszi, hanem a püspök, minthogy a dekrétumnak az a célja, hogy egyszerűbbé tegye a plébáncsokkal szemben való eljárását. Ahhoz új emberek kellenének, hogy igazságosan és bátran, függetlenül a püspöktől, mondják el véleményüket azokról, akiket az új törvény a püspökök mellé ellenőrzőül rendelt.

Október hó elsején

kezdődik a rendes

évnegyedes előfizetés ideje

és ebből az alkalomból kérjük

tisztelt előfizetőinket arra, hogy az előfizetést mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldése főnakadást ne szenvedjen.

Mindenki tudja, hogy az ARADI KOZLONY úgy politikai magatartásában, mint társadalmi, művészi, irodalmi és gazdasági törekvéseiben a nemzeti és haladó irányt képviseli.

E erős hittel s lankadatlan buzgalommal, kitartással szolgáljuk Aradváros és a nagyközönség érdekeit. Vágyunk az, hogy támogatásunk segedelmével ez a város minél szebb, erősebb legyen és polgársága a boldogulás útjára juthasson. Emellett azonban állandó nagy figyelemmel kísérjük

Aradvármegye gazdasági és társadalmi

viszonyait és egyetlen alkalmat se mulasztunk el, hogy a megye haladása érdekében fölemeljük szavunkat.

Zsurnalisztikai törekvésünkben a tisztesség-érzet irányít bennünket és az a szempont, hogy mindig tartalmas, érdekes ujságot adjunk a bennünket támogató közönségnek. Mint ahogy évek óta tesszük, úgy az idén is díszes nagy-400 oldalas naptárt ajándékozunk előfizetőinknek.

A publikum méltányolja is ószinte szándéku törekvéseinket és a vidéki hírlapirodalomban szinte páratlanul álló példányszámban fogyasztja az Aradi Közlönyt, amelynek előfizetési ára:

ARADON:		VIDÉKEN:	
Egy évre	24 K.	Egy évre	28 K.
Fél "	12 K.	Fél évre	14 K.
Egy hónapra	2 K.	Egy hónapra	2 40 K.

GYÁSZROVAT.

Eihunyt püspök. *Miskolc*ról jelentik: *Kun Bertalan* evangélikus püspök kilencvennégy éves korában ma meghalt.

Halálozás. *Olasz Pálné*, született *Pospisel* Mária szeptember 26-án hosszú szenvedés után meghalt Budapesten 59 éves korában. Ma, szerdán délután temették el a rómkath. szertartás szerint a köztemetőben. Az eihunyt urinóban *Olasz Pál*, az Aradi Közlöny munkatársa édesanyját gyászolja.

HIREK.

**A bécsi polgármester
budapesti látogatása.**
(Neumayer dr. a magyar főváros vendége.)
Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 28.

Neumayer dr. bécsi polgármester levélben bejelentette ma *Bárczy* dr. polgármesternek, hogy a legközelebbi hetekben Budapestre látogat. Rég ideje már, hogy a monarchia két fővárosának polgármestere barátságos szavakat váltott egymással. Sok idegen államférfi fordult meg már a bécsi Rathhausban és sok idegen ország képviselőit látta már vendégül a gyönyörűen fejlődő magyar metropolisz hagyományos magyar vendégszeretettel, de a monarchia két államának java erőt, szinevirágát magában foglaló fővárosok viszonya mindez ideig a legfagyosabb volt.

Luenger halálával azonban ugy látszik, szakítottak Bécs város intéző körei a régi politikával, amelynek talán legszenvedélyesebb jelzője a Magyarországgal elleni küzdelem volt. Ugy látszik, belátják már odaát, hogy mily véghetetlen károkat okozott a monarchiának ez a vak szenvedélytől inaugurált politika és keresik már az utakat, melyek a két nemzet barátságos együttműködésére felvezetnek.

A kereskedelem és ipar képviselői ép most idűnek Budapest felől között szívesen látott, meleg fogadtatásban részesített vendégek gyanánt és a ezenvedélyek köde, mely a két főváros polgársága közötti barátságos viszonyt mind eddig elhomályosította, o zladozóban van.

Midőn ez év áprilisában a halál fekete árnya végigsuhított Magyarországon és az ököritői katasztrófa gyászbaborította a nemzetet, Bécs városa első volt azok között, akik a nemzet fájdalmát részvétük nyilvánításával enyhíteni siettek és nagy összegű segílyt juttattak a katasztrófa árvái és özvegyei felségélyezésére és *Khuen Héderváry* gróf meleg, barátságos sorai hiven tolmácsolták a nemzet köszönetét.

A két polgármester tervbevett találkozója ismét nagy lépéssel fogja előrevinni a barátságos együttműködés, a kölcsönös megértés ügyét. Nemcsak udvariassági aktus ez, fontos mondanivalóik lesznek egymásnak. Mindketőjüknek nehez gondja: hogyan oldják meg a lakásdrágaság nyomasztó problémáját, az élelmiszerek folytonos drágulásának mint vessenek gátat. Budapest és Bécs sokat tanulhatnak még egymástól és örvendetes jelenség, hogy *Neumayer* dr. tapintata megtalálta a közeledőnek azt az utját, amely a két főváros barátságos együttműködéséhez vezet.

— **Időjárás.** Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 29-én az időjárás: enyhe, elvélve csapadék.

Széchenyi Miklós gróf — váradi püspök. *Budapestről* jelentik: A nagyváradi püspöki széket legközelebb betöltik. Jól értesült forrás szerint a püspökség élére *Széchenyi Miklós* gróf győri püspök kerül. A püspök a napokban Bécsben volt s ott közölték vele küszöbön álló kineveztetését.

— **Katonai mérnöki tisztikar.** *Bécsből* jelentik: Augustus 29-én kelt legfelsőbb rendeletre a *Rendületi Közlöny* mai száma a katonai mérnököket a katonatisztek állományába helyezi. Eddig katonai építőmérnökök voltak a hadseregnél levő mérnökök, most katonai rangjelzést kapnak s a mérnöki tisztikar nevet fogják viselni. Először egy magasabb tábornok fog állani, aki a mérnöki tisztikar főnöke címet kapja.

— **Javulás Fejérváry Géza báró állapotában.** *Budapestről* jelentik: *Fejérváry Géza* báró állapotában jelentékeny javulás állott be. Lábbaja mulóban van, s néhány nap múlva elhagyhatja az ágyat.

— **A kalocsai érsék betegsége.** *Kalocsáról* jelentik: *Várossy Gyula* kalocsai érsék állapotában nem állott be javulás. A nagybeteg ugyanma reggel valamivel könnyebben ére te magát, de orvosai még mindig nagyon aggódnak, hogy egy roham katasztrófát idézhet elő. Tegnap este olyan súlyos volt az érsék állapota, hogy orvosai már letettek minden reményről, de a nyugodtan töltött éjszaka némileg megnyugtatta az orvosokat.

— **Grófné a színhadon.** *Bécsből* jelentik: Ma volt *Valentin Claire* színésznőnek *Wolf-Metternich Siebert* gróffal az esküvője. A gróf híres német nemesi család sarja. Most huszonöt éves, egyik nagybátyja Londonban osztrák-magyar nagykövet. Az új grófné továbbra is megmarad a színi pályán, csak mára kapott szabadságot a *Neuer Wiener Bühne* igazgatójától.

— **Ehrlich tanár kitüntetése.** *Berlinből* táviratozzák: A német lapok tudvalevőleg több ízben szóvá tették, hogy hivatalos helyen még mindig késnek tudomásul venni *Ehrlich* tanár érdemeit. Most végre egy a német kormányhoz közelálló lap azt jeleenti, hogy *Vilmos* császár *Ehrlich* tanárt valóságos titkos tanácsossá fogja kinevezni és a *kegyelmes* címet adja neki.

— **Fajtalankodó tanár.** *Budapestről* jelentik: Egy fővárosi estilap írja: A nagymihályi polgári iskola egyik tanárát, *Dévényi Jenőt* a múlt héten felfüggesztették állásától. A felfüggesztést súlyos botrányok előzték meg. *Bolezay János* nagymihályi járásbírónál megjelent *Pataki István* iskolaszolgája s előadta, hogy *Dévényi, aki az iskola valamennyi osztályában tanít, túlzott gyöngédséggel viseltetik a szép fiúk iránt. Ősége ülteti őket, fülüket, szájukat osokolja, ráveszi őket, hogy vetkőzzenek le előtte. A járásbíró erről a vallomásra jegyzőkönyvet vett fel, s a tanár ellen természetellenes fajtalanság címén eljárást indítottak. Kihallgatták *Dévényi* tanítványait s tizenkét iskolásfiú rendkívül tréhes vallomást tett *Dévényi* ellen. A kihallgatások után *Dévényi Jenőt* átkísérték a sátorlajuhelyi ügyészhez.*

— **Lemondott ipartestületi számvevők.** Az ipartestületben hosszú időn keresztül kemény harc dúlt politikai jelszavak alatt. A harc a múlt héten legalább látszólag véget ért, mert a harmadszorra összehívott közgyűlés megválasztotta az előjárásügyi tagokat. Ugy látszik azonban, hogy a harc ilyen befejezésével nincs minden iparos megelégedve. *Kristyóry Sándor* és *Schäffler Henrik* számvevők ugyanis levelet intéztek *Steigerwald* elnökhöz s bejelentették tisztsgükről való lemondásukat.

— **Junga Sebő — rokkant.** *Budapestről* jelentik: A *Rendületi Közlöny* legközelebbi száma jelenteni fogja, hogy *Junga Sebő*, a nagykanizsai 20. számú honvédsárgyalogezred századosa, a felülvizsgálat eredménye szerint rokkant, még népfelkelői szolgálatra sem alkalmas és ezért október elsejétől nyugdíjazták. *Junga* állandó lakóhelye Budapest lesz.

— **A Szőke házaspár válópóra.** *Balassagyarmatról* jelentik: *Szőke Jenő* dr. és felesége ma ismét szerepeltek a balassagyarmati törvényszék előtt. *Szőke* kérte a bíróságot, hogy válasszák el feleségétől és a gyermekeket adják ki neki. *Szőkéné* képviselőjében ügyvédje jelent meg, aki kijelentette, hogy *Szőkéné* beismerte a házasságtörést, de válni nem akar. A bíróság elrendelte *Szőke Jenő* ügyében a bűnügyi iratok beszerzését és néhány tanu kihallgatását.

— **Kórházból kidobott betegek.** *Budapestről* jelentik: *Kéty Károly* dr. belgyógyászati klinikájáról a hó 15-én három súlyos beteget kitétek és pedig *Kern Herminát*, *Geiger Etelt* és egy egri parasztlányt. A kitétel büntetés jellegével bírt, előzménye az, hogy *Geiger Etel* egy kentestől husz fillérért sonkát vásárolt. A kapus észrevette, hogy kívülről ételt akar az illető beteg behozni, ami a szabályokba ütközik. Jelentést tett azonnal a főapolónőnek s *Kéty Károly* dr. egyetemi magántanár utasítására a három leányt a szó szoros értelmében kidobták. *Kern Hermin*, aki tüdőbeteg s csak könnyű batiszt-ruhája volt, nem akart kimenni, mire a szerencsétlen lányt kitétek teljesen a kórházból.

— **Szívoperáció.** *Márisch-Osztrauból* jelentik: Az ottani orvosszövetség ma tartott ülésén *Gütig Károly* dr., a vitkovici bányatársulat orvosa egy rendkívül érdekes szívoperációról tett jelentést. Egy vasmunkást szíven szurtak, akit élet és halál között lebegve vittek a bányakórházba. Rígtóni operáció vált szükségessé. Az orvos feltárta a szívet, majd összevarrta azt és megmentette a munkás életét. Az érdekes jelenség az volt, hogy az operációt narkózis nélkül végezte el és a műtét alatt a beteg nem érzett fájdalmat. Műtét után azonban oly rosszul lett, hogy narkotizálni kellett. Hat heti kezelés után a munkás a legnehezebb munkát is eltudta végezni.

— **Utonálló gyermekek.** *Makóról* táviratozzák: *Nagylakon* egy gyermekekből álló fosztogató bandát tartóztattak le. A gyermekek nevei *Halmazsán Mihály*, *Polonyi János*, *Struca Péter*, *Farkas János* és *Laczkovics Aladár*, akik közül a legidősebb 16, a legifjabb 10 éves. A fosztogatást az esti órákban végezték, amennyiben a kocsit mellett lesbe álltak és az arra haladó kecsik nagy részét alaposan megdézsmálták. Az ekképen lopott tárgyakat, terményeket értékesítették. A károsult gazdák feljelentésére tartóztatták le a csendőrség a gyermekeket, kiknek szülei mindannyian jómódú birtokos gazdák. Az eltévelyedett gyermekeket átadták a gyermekbírósnak.

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban szeptember 28-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: **Született:** *Stefán Demeter* kőműves-munkavezetőnek *Demeter* nevű fia, *Magold Antal* borbélynak *László* nevű fia, *Kántor Ferenc* máv. kalauznak *Jolán* nevű leánya, *Biró Sándor* vasúti fékezőnek *Kálmán* nevű fia. **Meghalt:** *Domonkos István* 77 éves pinocemester, *Batthyányi Mihályné* 61 éves napszámos neje.

— **Perzsaszőnyeg raktáram** *Deák Ferenc* utca 40. sz. alatt megnyílt. Tisztelettel *Schwarz Zsigmond*. 8698

— **Figyelemreméltó!** *Dusan* és teljesen új árukkal felszerelt áruraktáramat, tekintettel kezdő helyzetemre, nagyon jutányosan bocsájtom rendelkezésére a n. é. közönségnek, mert céloom: nagy fogalom és kevés haszon. Egyben tudatom, hogy üzletemben újítást tettem, elvállalom teljes kosztümök, pongyolák és blouzoknak az elkészítését legújabb divat szerint, nagyon olcsón. Egyszeri bevásárlás meggyőz mindenkit. Becses pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel *Németh István* női- és férfidivat áruház Arad, *Andrássy-tér* 20. 8615

— **Az idény előrehaladtával** női bőr- és seilyem táskák, utazó kofferek, utli készletek, kalap bőröndök, utazó kosarak, tennisz-verők, fociballók, kerek korcsolyák, stb. melyen szállított árban lesznek eladva *Hegedűs Gyula* kereskedésében Aradon, *Andrássy-tér* 15. Telefon 506. 1761

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére. — **háziilag** — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weiszlál*. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel föl hívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

A kiváló bér- és lithiomas gyógytérás
SALVATOR
 vese- és hólyagbetegségekre, köszvényre, cukorbetegségekre, vörhenyre és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.
 Természetes vasmentes savanyúvíz.
 Kapható élelmiszerboltokban és gyógyszerüzletekben.
 SCHULTES ÁBOST

TARKASÁGOK.

(„Becsületesemre!”) Ez a történet egy nemrég Aradról elkerült ifjúról szól. A fiatalember ugyanis visszaélt főnökei bizalmával és ötezer koronát elcsikkasztott a rábizott pénzekből. Amikor a csikkasztást felfedezték, az egyik főnök kijelentette:

— Azonnal csomagoljon és hagyja itt az állását. Szánalomból nem jelentjük föl, de adjon kötelezvényt, hogy apródonként megfizeti azt az ötezer koronát.

— Megfizetem, — mondta a fiu és leült, hogy megírja a kötelezvényt.

Ekkor megszólalt a főnök:

— Mondja, csakugyan nem csikkasztott maga többet mint ötezer koronát? Vallja be, ha többet is csikkasztott.

A fiatalember ekkor szívére tette a kezét és ünnepies hangon szólt:

— *Becsületesemre* mondom, hogy nem.

(A három fekete.) Egyik „irodalmi” kávéházban történt: Az egyik asztalnál ül egy jófizető és egy rosszfizető. A rosszfizető a legrikkább esetben farszítja magához a fizetőpincért. Ő inkább az „írja föl!” című kiállítás híve. A rosszfizető rövid másfélóra alatt három feketét tüntet el. A jófizető riadtan kérdezi:

— Hogyan? És nem igazja ez a sok fekete?

A rosszfizető helyett a sarokban fülöző főpincér felel:

— Dehogy kérem. A mi kávéházunkban a vendég megissza a feketét és a főpincér lesz izgatott tőle.

(A tudós és a pikáns darab.) Wlassics Gyula, a múzeumok és könyvtárak országos szövetségének elnöke, tehát komoly tudós, Szegeden tartózkodott a minap. Este benézett néhány előkelőség társaságában a színházba s ott végignézte a *Bilincsek* egy felvonását. Almássy Endre színházigazgató mindjárt tisztelgett az uraknál s különösen Wlassicsnak köszönte meg, hogy látogatásával tisztelte meg a színházat. Az illusztris tudós erre a színészek játékaról beszélt, majd ezt mondta:

— Bizony jobb lett volna valami mulatságosabb darab.

— Holnap játszuk a „Csitulj szívem”-et, kegyelmes uram, felelte Almássy.

— Ejnye, felelte Wlassics, azt kellett volna ma színre hozni.

— Így is nehezen egyezett bele, kegyelmes uram, a színügyi bizottság. Kifogás merült föl a tartalma ellen.

— Már pedig kár, hiszen a színházban mulatni is akar az ember és nem ártott volna, ha már ma mulatunk. Nem vagyunk mi olyan öreg urak, hogy az ilyen darabokat ne nézhessük meg.

Ez helyes dolog. De hát akkor kiknek adják drámát, ha a komoly tudósoknak se kell.

ÜZSÁZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 28

Amerika 1-el olosobb. Kínálat kielégítő, vételkedv mérsékelt. 30 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

az árak 50 kilonként számítva:

	Dél	2 órai
	árulat	árulat
Szusa 1910. októberre 10.03—10.04	10.07—10.08	
Buza 1911. áprilisra 10.35—10.36	10.38—10.39	
Rosa 1910. októberre 7.31—7.32	7.34—7.35	
Zab 1910. októberre 7.84—7.85	7.78—7.79	
Tengeri 1911. májusra 5.54—5.55	5.54—5.55	

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 28. —

Magyar aranyjárdék 4%	111.90
Magyar koronajárdék 4%	91.60
Magyar koronajárdék 3 1/2%	81.—
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földteherm. kötv. ny	94.—
Magyar nyeresémsorsogy kölcsön	224.—
Tiszasab. és szegedi sorajegy kölcsön	157.—
Osztrák járdék papírban	93.25
Osztrák járdék ezüstbe	96.75
Osztrák járdék aranyban	150.—
Osztrák koronajárdék 4%	91.10
1880. évi osztrák államajegy	170.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.65
Magyar hitelbank-részvény	859.50
Osztrák hitelintézeti részvény	665.—
Osztr.-magy. államvasuti részvény	859.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.62
London vista	240.20
Páris vista	95.22 1/2
23 márkás arany	28.43

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1910. évi szeptember hó 29-én:

B. bérlet. B) bérlet.

Bilincsek.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Reichenbach Herman. Fordította: Doktor János.

SZEMÉLYRÉK:

Lehmann	Várday Jenő.	Von Tann	Ladiszlay J.
Lea, feleség.	Follinusné E.	Sadeck gróf	Delly Lajos.
Simon, fia	Keszler Ede.	Löwenstein	Ajtay Odón.
Rachel	H. Harmath J.	Von Frentzen	Vass Jenő.
Salamon	Polgár S.	Dr Thomson	Cseh Verenc.
Von Hartmann	Kahler K.	Knochen	Kulcsár L.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 11. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 29-én, csütörtök:

1. Az óra. Humoros. — 2. Algiri kék. Látványos. — 3. Ifjúkori barátok. Dráma. — 4. Egy görbe nap. Humoros. — 5. Malakka sziget. Színes fejtétel. — 6. Nemeslelkű indiánus. Dráma. — 7. Pali, mint szifor. Humoros. — 8. A német hadiflootta. Látványos.

Előadások 6 órától kezdve.

Helyárak: I-eső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

As előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a ca. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.

Herczeg Róza

olvállal

ének- és zongora tanítást a legmagasabb kikpzéséig.

Magánéneket egyes, valamint csoport órákban, házbán és házon kívül.

Értekezhetni: Szabadságtér 13. sz. II em. ajtó a. Déléltől 11—12-ig. 3432

hull a haja

vagy

korpás a fejbőre

mint a legtökéletesebb és biztos hatású szert, egyedül a világhírű

Dr. Villiam Patterson-féle

American Hair-Petrol-t

használja.

Egy üveg ára 2 kor.

Főraktár:

Arad és vidéke részére:

HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer J.-u. 2.

Városi és megyei telefon 455. sz.

Magyarországi vezerképviselőt:

Barabás és Stefanovits, Budapest, Alagut-utca 5. szám.

AFRÓ HIRDETÉSEK.**Édes szívem!**

Fogadja szívből jövő legőszintébb szerencsekívánataimat. Számtalan üdvözet és csók. J. R. 3684

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad **Farkas Streicher** Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Nevelőnőt keres

urú család. A nevelőnőnek egy első elemi osztályos fiút a vizgára elő kell készítenie. Zongorát vagy francia nyelvet tudók előnyben részesülnek. — Ajánlatok „Nevelőnő” címen a kiadóhivatalba küldendők.

Ügyes varrónők

felvétetnek azonnal jó fizetés mellett Varga Kálmán női-szabónál Atzél Péter-u. 2. 3703

Egánsan butorozott

különbejárati előszobás, hálófülkés, utcai szoba kiadó, Boros Béni-tér 15. l. em. ajtó 11. 3704

Fűszerkereskedő.

Helybeli fűszerkereskedésbe egy ügyes, jó modoru szakember segédnek kerestetik. Cim a kiadóban. 3683

Különbejárati

butorozott szoba, fürdőszoba használatra kiadó. Esetleg teljes ellátással. Széchenyi-utca 5., udvarban balra. 3683

19 éves

fűszer-, anyag- és festékkereskedő segéd, ki a magyar és román nyelvet bírja, szíves megkeresést kér. Cim a kiadóhivatalban. 3686

Betegség miatt

jó forgalmu szabóműhely azonnal átadó Tenczer Armin, férfiszabó Csermő, Fő-utca. 3687

Elsőrangú segéd

a nőidivat szakmából október 1-re, esetleg 15-re felvétetik. Német és román nyelv tudása szükséges. Fényképes ajánlatok Párisi Nagy Aruház, Petrozsény címzendők. 3688

Makszorok

és egyéb izraelita imakönyvek magyar és német fordítással. Üdvözlő levelezőlapok. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár havonként K. 1— feljebb. Iskolaszerek új és használt iskolakönyvek nagy készlete. Krausz Paulin, Színházépülete. Telefonszám 511. 511

Remington írógép

használt, de kifogástalan jó állapotban 200 koronáért eladó. Pollak József fűszerüzlet, József főherceg-ut 11. 3667

Ügyvédi irodámat

Aradon, Boros Béni-tér 3. szám alatt megnyitottam. Dr. Lengyel Gyula, ügyvéd. 3621

Cimbaleom

jó karban levő, jutányosan eladó Sarkad, Választó-utca 24/A. 3666

Kerések

egy 2 szobás tiszta garcon lakást a belváros közelében. Fürdő szoba feltétlenül szükséges. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek „állandó lakó” jelleggel.

Ka cigarettázik

használon Progress szivarkabűveltyt, 100 drb. 26 fill 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1661

4 magyar hold szálló

Gyórokon, a motor megálló közelében, szép termés rajta, új kolnával és az összes új kellekkel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim Titizer András Arad-Gáj, gőzmalom tulajdonos. 3018

Egy jó forgalmu vendéglő

betegség miatt átadó. Cim a kiadóhivatalban. 3676

Kész kerekeket

7—8—9 kor., hajlított lécöket kor 1.20—1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2—3. 2504

Kényelmesen berendezett

külön bejárati butorozott szobát kerések, lehetőleg az Andrassy-, vagy a Szabadság-tér környékén. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők.

Izr. ünnepekre

való magyar és német fordítású díszes és közönséges ma k z ó r o k és imakönyvek nagy választéka. Igen olcsó árak. Izr. üdvözlő lapokban eredeti újdonságok. Nagy levélpapír-vásár. Ujleti könyvek gyári raktára. Irodai kellekben különlegességek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsönző intézete; Aradon. Telefon 385. sz. 525

Egy tiszta 2 szobás

garcon-lakás fürdőszobával Rákóczy-utca 30. kiadó. 3693

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Hirdetmény.

Világos hegyközség

területén az általános

szüret

f. évi október hó 10-ik napjától

kezdődőleg tüzetik ki oly hozzáadással, hogy a hegyközség leróvása után a hegybírótól nyert írásbeli engedély alapján egyes szőlőbirtokosok a szüretet már október 3-ik napjától is megkezdhetik. 3678

A világosi hegyközségi előljáróság.

MAGYARÁZAT.

Hogy mennyire köztudomású a közönségnek az a tény, hogy

kolerajárvány

veszélyének esetén a tisztaság mellett

legjobb óvszer az**ESTERHÁZY-COGNAC**

annak legjobb bizonyítéka a rendkívüli fogyasztás.

Hivatalosan, közjegyzőileg meg van állapítva, hogy az Esterházy cognacgyár két Egrot-féle főzőkészüléke

1,752.000 liter bor

termelő képességet foglal magában. 3689

Ez az óriási szám legjobb bizonyítéka annak, hogy a **közönség tudja, mivel védekezik a**

kolera ellen.

□ Ez a magyarázata a rendkívüli nagy fogyasztásnak. □

Az Esterházy-cognac mindenütt kapható.

Központi iroda:

BUDAPEST, V., Csáky-utca 14. szám.

St. Louis 1904. világkiállítás „Grand
Prix“.
1895-11.

Tisztíts csak

Globus
Fémisztifó kivonattal
legjobb fémisztítő a világon

Jobban tisztít, mint más fémisztítószer.

Dr. HALÁSZ-féle törvényesen védett

SANTOL

száj és fogápoló szer

Tökéletes, megbízható, a modern foggyógyászat elvei szerint készült, szájhigiéne összes követelményeinek megfelelő, komolyan hasznos, értékes hazai szakorvosi készítmények. Egyetemi tanárok és az ország legelső fogászorvosai által használva és ajánlva. Használatuk meggátolja a fogromlást, a fogak ideális tiszták lesznek, a száj- és torokürtől minden erjedési folyamatot távoltartanak, amiért különösen áldásos a használatauk gyermekeknek a hevenyfertőző betegségek elkerülésére. Udító, kellemes szájíz!

Kapható használati utasítással Vojtek és Weisz droguériájában Aradon. Nagy üveg szájviz 2 K., kis üveg 1-20. Fogpor 1 K. Ideális szép és jó fogkefék 2724

Dr. Tamasdán István

egyetemes orvostudor,
speciálista-fogorvos.

Rendel: D. e. 8-12-ig. D. u. 3-6-ig.

Lakik: Vármegyeházzal szemben
(Fischer Eliz-palota)

II-ik kapu, Batthyány-utcai rész.

Rendeléseit szept. 1-ével megkezdte. Mérsékelt árak.

4484—1910. szám.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatósága az 1911. évi szükséglet:

I. Építési anyag (oltatlan mész, élesszemű marosi és építési homok betonkavics.)

II. Faanyag (puha és keményfa, épület és műhelyfa.)

III. Faiparcsik (favilla, tövisborona, nyirágseprő, kerék-talpfa, faszén.)

IV. Kötélgyártó anyag (kender, kóc, kötél és zsinégféle.)

V. Ruházati cikk (kocsis és csikós csizma.)

szállításának biztosítása érdekében 1910. évi október hó 29-én korlátozott versenytárgyalást tart, melyre a zárt írásbeli és egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok fenti napon délelőtt 10 óráig ezen igazgatósághoz beküldendők.

A részletes szállítási feltételeket és ajánlati űrlapokat az igazgatóság az érdeklődőknek levélbeli megkeresésre megküldi. Mezőhegyes, 1910. évi szeptember hó 25-én.

A m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

3694

Birsalma

és nemes alma kapható
28 fillér ár mellett Tot-
terer Jánosnál Kaprucán.

3696

Nyaraltatási tárgyak
kiadása. 3629

Felkérem a mélyen t. közönséget, sziveskedjék a nálam levő nyaraltatási tárgyak elvitelét egy nappal előbb bejelenteni, hogy esetleg zavar ne történjék.

Joanovits Antal, szücs.

INGYEN!

javítom a nálam vásárolt cipőket!

Cipő, kalap,
uri divat cikkeket

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám,

(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres Moskovits-féle **Anatomiai cipőknek**. Számtalan előnye: versenykivüli árak. Nem veszti a formáját. Rugganyos járás. Kellemes viselet. Fájós lábaknál nélkülözhetetlen. **Megszünteti a lábizzadást! Győződjék meg!** 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépségítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra leteltével észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak Lyon készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsírtalan, vegyírt színtelen, a mely a külföldön általános feltűnést keltett.

— ARA I KORONA. —

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

361

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy

Mayerhoffer Adolf
könyvkötészetét átvettem.

Amidőn biztosítom a n. é. közönséget arról, hogy bármilyen e szakmába vágó munkát a legnagyobb szakértelemmel, szolid árak mellett elvállalok, kérem szives pártfogásukat. 3680

Tisztelettel

Mayer Márton

Arad, Weitzer J.-u. 2.sz.

Minorita-palota.